

ὡς νὰ ἐπεβάρουν ὑμᾶς τὸ ἄχθος ἡμερῶν πολλῶ μακρῶν. Ὅτε σᾶς συνήντησα μετὰ παρέλευσιν πλεόντων εἴκοσιν ἐτῶν, ἐν τῷ νοσηλευτηρίῳ ὑμῶν, μοι ἐφάνητε ζωηρά, εὐθυμὸς, ἰλκρά, προσπαθοῦσα δὲ νὰ φαιδρύνητε τοὺς ἀρρώστους σας. Μήπως ἡ γαλήνη εὐρίσκειται ἐκεῖ ὅπου εἴσθε; Ἀδελφὴ Μαρία, ἐξαδέλφη καὶ ἀδελφὴ μου, οὐδέποτε θέλετε ἀναγνώσει τὰς γραμμὰς ταύτας καὶ τοῦτο μοι ἐπιτρέπει νὰ σᾶς εἰπῶ: Εἴσθε ἀγία!

Μὴ ἄρᾳ γε κατέφυγεν εἰς τοὺς οἴκους ἐκείνους ἡ ψυχὴ τῶν Παρισίων; Τὸ ἐπίστευσα ἐνίοτε. Ψυχὴ ἠπία, ἀρωγός, ποθοῦσα τὴν τελειότητα, ἦν ἀποκτᾶ διότι κατώρθωσε ν' ἀποσπασθῆ τῷ ἡδύπληθους ἄστεως, τοῦ ὁποίου περισυνάγει τὰ συντρίμματα καὶ παραλαμβάνει τὰ ἀποβλήματα. Παρήγορον εἶνε τὸ γινώσκειν ὅτι ἐνῶ ἡ πρισινὴ ὀκνηρία προεξάρχει τῶν ὀργίων, ἡ ἀγαθοεργία ταπεινὴν φέρουσα περιζόλην καὶ ἀνοικτὴν ἔχουσα τὴν χεῖρα, ἐγρηγορεῖ, προσεύχεται, ἀφοσιῶται καὶ λάμπει ὑπεράνω τῶν ἡμετέρων ἀτασθαλιῶν, ὡς φανὸς ὑπεράνω βαράθρου. Τὰ καταστήματα, ὅπου τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας καὶ τῆς φιλοξενίας ἐπιτελεῖται μετ' ἐπιμονῆς, ἦν δίδει μόνῃ ἴσως ἡ πίστις, εἶνε πολλὰ ἐν Παρισίοις, διότι ἐκεῖ πλεόν ἢ πανταχοῦ ἡ ἔνδεια βασιλεύει, αἱ καταστροφαὶ συμβαίνουνσι συχνὰ καὶ ἡ βοήθεια ἐπείγει. Δὲν δύναμαι νὰ μελετήσω ἀπάτας τὰς εὐλογημένας ταύτας οἰκίας, ἃς οὐδεὶς ἐπὶ ματαίῳ ἔκρυσσε. Θέλω ἐκλέξει ἐξ αὐτῶν τινὰς δυναμένας νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς τύπος καὶ ὡς παράδειγμα. Θέλω εἰπεῖ τίνι τρόπῳ ἰδρῦθησαν, ποίου εἴδους συμφορὰς θεραπεύουσι, διὰ τίνων μέσων ἐκπληροῦσι τὴν ἐντολὴν των, χωρὶς δὲ νὰ παραδῶ τὴν ἐγχειρίδιον, ἣν ἐπιβάλλει τὸ προκείμενον, θέλω ἐκθέσει διὰ ποίων κόπων ἀτύτων καὶ πολλάνικς ἀπεχθῶν, κατορθοῦσιν οὐ μόνον νὰ συντηρῶνται, ἀλλὰ καὶ νὰ προκόπτωσιν ἐπ' ἀγαθῶ τῶν δυστυχουμένων. Καὶ πρῶτον θέλω ὁμιλήσει περὶ τῶν Μικρῶν Ἀδελφῶν τῶν ἀπόρων.

("Ἐπειτα συνέχεια).

(Μετάφρασις ΕΛΙΣΣΕ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ).

Α ΥΠΟΛΟΧΑΓΟΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Α'.

Ἡ ἄφιξις τῆς διλοχίας τοῦ πυροβολικοῦ ἐν τῇ μικρᾷ, ἀλλ' ἱστορικῇ πόλει *** συνεκίνησε τοὺς κύκλους τῶν κατοίκων τῆς. Ἡ ἐκεῖ πέραν ἀπὸ χρόνων ἐδρεύουσα στρατιωτικὴ δύναμις ὀνόματι μὲν ἀπετελεῖτο ὑπὸ τάγματος εὐζώνων, πράγματι δὲ ὑπὸ λόχου ἐξ ἑκατὸν περίπου ἀνδρῶν ἔκτακτον δ' ἐθεωρεῖτο γεγονός ἡ ἐμφάνισις πυροβολητῶν ἢ ἱππέων, ἂν τυχὸν διήρχοντο ἐκεῖθεν ἵνα μεταβῶσιν εἰς τὰ σύνορα. Ἀμα τῇ προαγγελίᾳ ἔσπευδον οἱ κάτοικοι ἄθροοι ἕξω τῆς πόλεως, παρατασσόμενοι ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς λεωφόρου, δι' ἧς ἐμελλον νὰ παρελάσωσιν οἱ κινῶντες τὴν περιέργειαν ὀπλιτῶν καὶ ἦτο μετ' ὀλίγον τρυφὴ διὰ τοὺς προσδραμόντας ἢ θεὰ τῶν σφριγηλῶν ἵππων, οἵτινες ἐχώρουν ἐν παρατάξει,

ἐγείροντες ἄφθονον τὴν κόριν τῆς ὁδοῦ, καὶ φέροντες τοὺς ἐπιβλητικούς στρατιώτας μετὰ τὰς γυμνάς σπάθας, τὰ πράσινα πηλήμια καὶ τοὺς ὑπὸ λευκῶν σειρητιῶν διακεντήτους χιτῶνας· τὸ κατρακύλισμα τῶν κανονίων τῆς πυροβολαρχίας ἐπὶ τῶν φορτηγῶν ἀμαξῶν, τὰ λακτίσματα τῶν δυσπειθῶν ἡμιόνων, τὸ πείσμα τῶν δαμαζόντων αὐτᾶς ἀνδρῶν, καὶ ἡ ἐπὶ τῶν ἵππων στάσις τῶν ἀξιωματικῶν.

Καὶ τὴν ἐσπέραν, ὅταν αἱ σάλπιγγες τῆς ἀποχωρήσεως ἐσημείουν ἀπαρεγκλίτως τὴν εἰς τὰ ἴδια ἐπάνοδον ὀπλιτῶν ὁμοῦ καὶ πολιτῶν, οἱ τελευταῖοι ἔτεινον ἠδέως τὴν ἀκοὴν εἰς τὰς ποικιλώδεις τῶν πυροβολητῶν καὶ ἱππέων σαλπιστῶν, ἐβράδυνον τὸ βῆμα ἵνα μὴ ἀπολέσωσι καὶ τὴν ἐσχάτην ἀπήχησιν τοῦ σαλπίσματος, ἀδιὰφωρος δ' εἶτα ἐπανελάμβανον τὴν εἰς τὰ ἴδια πορείαν μόλις διεδέχοντο τὰς πρῶτας αἱ τραχεῖαι καὶ συνήθεις εἰς τὰ ὠτὰ των κλαγγαὶ τῶν εὐζωνικῶν σαλπίγγων.

Ἄλλ' ἡ ἐν τῇ πόλει μετὰ τῆς διλοχίας ἐμφάνισις τοῦ νέου ὑπολοχαγοῦ συνεκίνησε πολλῶ ζωηρότερον τοὺς κύκλους τῶν νεανίδων. Δύο ἡμέρας μετὰ τὴν ἄφιξιν του κατέστη τὸ γενικὸν καὶ θελκτικὸν ἀντικείμενον τῶν συνδιαλέξεων αὐτῶν, καὶ μάλιστα, ὡς αἰετὸν, ἀπαλλασσόμεναι τῆς παρουσίας αὐστηρῶν μητέρων, ἀνεκοίνοιν ἐλευθερίως πρὸς ἀλλήλας τοὺς πόθους, τὰς δυσαρεσκείας, τὰς ἰδιοτροπίας, τὰς φιλαρεσκείας των· ἐν ταῖς ἐπισκέψεσι, τοῖς περιπάτοις, τοῖς ναοῖς, ἐν παντὶ κέντρῳ συναντήσεως καὶ φλυαρίας, ἐψιθύριζον ἢ ἐμεγαλοφώνουν, ἡστίζοντο ἢ ἐπαθαίνοντο δι' αὐτόν. Ἐν τῷ γλωσσικῷ ἰδιώματι τοῦ τόπου, ἀδυνάτῳ νὰ καταγραφῆ ἐνταῦθα, οὐ τινοσ αἱ λέξεις ἐκρηγνυνται μᾶλλον, ἢ ἐξέρχονται, τοῦ στόματος, συνεσφιγμένα καὶ συγκεκομμένα μέχρι τοῦ ἀκαταλήπτου, ἀλλ' ἀποκτῶσαι ἰδιάζουσιν ἐμμέλειαν ἐπὶ τῶν χειλέων εὐειδῶν καὶ νεαρῶν γυναικῶν, ἐκυκλοφόρουσιν φράσεις τοιαύται:

— Ἀχ! καυμένη! τί ἐμμορφος ποῦ εἶνε!

— Τί χαριτωμένα ποῦ τοῦ πηγαίνει ἡ στολή!

— Ὡς καὶ τ' ὄνομά του ὠραῖο εἶνε: Αἰμίλιος!

— Εἶδες μὲ τί εὐγένειαν ποῦ χαιρετᾷ τὰς κυρίας;

— Αὐτὸς θὰ εἶνε ἀπὸ σοῦ, ἔλεγεν ἡ θυγάτηρ δικηγόρου, χρηματίσαστος βουλευτοῦ, καὶ ἀπαξ ὑπουργοῦ ἐπὶ Ὄθωνος.

— Ψηλὸ τὸ ἀνάστημά του, ἀλλὰ δὲν εἶνε κρεμανταλᾶς, ὅσ' αἰμερικούς... ἀνεφώνει νεαρὰ δύσπερος, ἐκδικουμένη οὕτω διὰ τὴν πρὸς αὐτὴν ἀπιστίαν νέου φοιτητοῦ, διασήμευ διὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἀνάστημα οὐχ ἦσσαν τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἐρωτῶν.

— Καὶ πῶς κυττάζει! εἶδες πῶς κυττάζει; προσέθετε μικρὰ τις φιλάρεσκος.

— Τί τὰ θέλεις... ὅλοι γυρεύουν χρήματα

συνεπλήρου μελαγχολικῶς νεᾶνις τῆς ὁποίας πολλὰ συνοικέσια εἶχον ἀποτύχει ἕνεκα ἐλλείψεως τῆς ὑπεσχημένης προικός.

Πᾶσαι σχεδὸν αἱ τρυφερὰ θιασώτιδες τοῦ νεήλδους, αἰτινες, ἂν ἠδύναντο, θὰ ἐπανελάμβανον κατ' ἐκείνου τὸ ἐν τῇ νήσῳ τῆς μυθολογίας πραξικόπημα τῶν Ναϊάδων κατὰ τοῦ καλλιμόρφου Ἰλα, ἀνῆκον εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν τῆς πόλεως, εἰς τὰς καλὰς, ὡς ἐπιτοφοροῦντο, οἰκογενείας, ἀποτελουμένας ὑπὸ ὑπαλλήλων, δικηγόρων, ἱατρῶν, καθηγητῶν, καὶ τινῶν ἀμπελοκτητῶν—κατ' ἐπιείκειαν. Τρεῖς δὲ λόγοι κυρίως συνηγόρουν ὑπὲρ τῆς μοναδικῆς πρὸς τὸν ὑπολοχαγὸν εὐνοίας:

Πρῶτος λόγος: ἦτον ὠραῖος τὴν μορφήν, περισσότερον συμπαθῆς ἢ ὠραῖος, μόνος μεταξὺ τῶν συναδέλφων του· εἶχεν εὐκαμπτον καὶ ἀνδρικὸν τὸ παράστημα, ἄκοπον εὐθύτητα ἐπὶ τοῦ ἵππου, καλλίσχημον τὸν μύστακα, καὶ τόσην εἰλικρινείας ἔκφρασιν ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν χειλέων. Δεύτερον ἦτο ξένος ἐν τῷ τόπῳ· προσὸν παρέχον ἀφορμὴν εἰς γλυκείας ἐλπίδας καὶ ὀνειροπολήματα μεταξὺ τῶν νεανίδων· διότι αἱ πρὸς τοὺς ἐντοπίους νέους σχέσεις αὐτῶν δὲν ἦσαν, ἐν γένει, πολὺ ἐγκάρδιοι· οἱ νεαροὶ προικοθῆραι ἐγίνωσκον ὑπὲρ τὸ δέον τὴν ἀναργυρίαν τῶν συμπολιτῶν τῶν καὶ αἱ νεαραὶ γαμβροθηρεύτριαι ἀπεκρίνοντο περιφρονοῦσαι ὑπὲρ τὸ δέον τὴν φιλαργυρίαν τῶν συμπολιτῶν. Πρὸς τούτοις ἡ ἀβρότης τοῦ ἠθους ἐν τῷ ὑπολοχαγῷ ἀντετίθετο πρὸς τὴν ἐκπεφρασμένην φιλοσκωμμοσύνην καὶ τὸ φιλόσογον ἐκείνων. Τρίτος λόγος: ἦτον ἀξιοματικὸς τοῦ πυροβολικοῦ· καὶ αἱ δεσποινίδες ἐτρελλαίνοντο διὰ τὰς ὠραίας στολάς μετὰ τὰς χρυσὰς ἐπωμίδας καὶ τὰ πλατέα ἐρυθρὰ σειρήτια καὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ ἐπτυχωμένα ὑποδήματα.

Τὰ κόκκινα περιλαίμια καὶ αἱ κυαναὶ περισκελίδες τῶν ἀξιοματικῶν τοῦ πεζικοῦ, οἵτινες δὲν ἦσαν « τῆς Σχολῆς », καὶ εἶχον πεζὰ καὶ χονδρὰ τὰ σανδάλια, καθ' ὃ στερούμενα πτεριστήρων, δὲν περιείχοντο εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν καλλιτεχνικῶν τῶν πόθων· ὅσον διὰ τὰς φουστάνελας τῶν εὐζῶνων, ἐκεῖνα φεῦ! ἀπησχόλουν μόνον τὰς ὑπηρετίας, ἀφ' ἧς ἐπαυσαν φερόμεναι καὶ ἐν τῇ μικρῇ, ἀλλ' ἱστορικῇ πόλει *** ὑπὸ τῆς ἐκλεκτῆς νεολαίας, ἀμιλλώμεναι ἐν πτυχαῖς καὶ λευκότητι πρὸς τὰ ἐκ χρυσοῦ καὶ βελούδου κοντογούνια καὶ φέσια, ὑφ' ὧν ἀπήστραπτεν εἰς τοὺς καλοὺς καιροὺς ἡ χάρις τῶν γυναικῶν τοῦ τόπου.

Μεταξὺ τῶν νεανίδων τῆς πόλεως συγκαταλέγετο καὶ ἡ Μελοπομένη· ἀλλὰ δὲν εἶχε σχεδὸν καμμίαν ὁμοιότητα πρὸς αὐτάς. Κόρη ἀντισυνταγματάρχου, διαμείνοντος μακρὰν τῆς οἰκογενείας του παρὰ τῷ τάγματι αὐτοῦ, ἡ Μελοπομένη ἔζη μετὰ τῆς μητρὸς της, μόνη θυγάτηρ ἀπομείνασα ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ μετὰ τὴν ὑπανδρείαν τῆς νεωτέρας ἀδελφῆς· ἡ παράβασις αὕτη

τῆς ἐν τῷ γάμῳ ἱεραρχίας ἐγένετο τῇ γενναίᾳ συγκαταθέσει τῆς προσβυτέρας· ἦτο δὲ ἄλλως μοναδικὸν γεγονός ἐν τῇ πόλει, ἔνθα οἱ τύποι κἂν τῶν πατροπαράδοτων ἐθιμῶν ἀσφαλῶς ἐτι ἐτηροῦντο. Οὐδεμία περιέφερον, ὡς ἡ Μελοπομένη, τοσοῦτῳ χαριέντως τὸ ὑψηλὸν της ἀνάστημα, ἐν ᾧ ἡ ξανθὴ ὠχρότης τοῦ προσώπου της ἀνεδίδε γλυκὺ τι φέγγος ὡσεὶ πρωϊνοῦ λυκαυγοῦς, καὶ οἱ κατάμαυροι ὀφθαλμοὶ της γοργὰς λαμπηδόνας, ὡσεὶ νυκτερινῶν ἀστραπῶν· μόνη αὕτη κατεῖχε τὸ μυστήριον, καὶ μακρὰν τῆς πρωτευούσης, νὰ ἐνδύηται φιλοκαλῶς, ἀλλ' ἀπερίττως, μετὰ μόνην τὴν συνδρομὴν τῶν χειρῶν της, καὶ δύο τρία βλέμματα ῥιφθέντα ἐπὶ τῆς *Journal des Demeiselles*· τὸ γαλλικὸν φύλλον εἶχεν ἄρτι εἰσαχθῆ εἰς τὴν πόλιν ὑπὸ τῆς συζύγου βουλευτοῦ, συνδρομητρίας οὐσης ἐν αὐτῷ, καὶ αἱ νεοφωτιστοὶ κυρίαὶ ἠμφισβήτησαν τὴν κατοχὴν του, ὡς αἱ ὑδρευόμεναι νοικοκυραὶ ἐν ὧρα συνωστίσεως τὸ στόμιον τῆς κρήνης· ἀλλ' αἱ πλείσται κατέφευγον συνήθως χάριν τῆς ἀξιοπρεπειᾶς τῶν εἰς τὴν μίαν καὶ μόνην ῥάπτριαν τῆς πόλεως, ἐκτελοῦσαν συνάμα καὶ χρέη ἰδιωτικῆς διδασκαλίσεως. Μόνη ἐν τῇ προφορᾷ δὲν διετήρησε τὸ τοπικὸν ἰδιῶμα, ἀλλ' ἀπέδιδε τὰς λέξεις ἀπαλὰς καὶ στοργγύλας, μελοποιουμένας ἐν τῷ ἤχῳ τῆς λαλιᾶς της. Αἱ λοιπαὶ νεάνιδες, καὶ αὐταὶ αἱ φίλαι της, καλὰ καλὰ δὲν τὴν ἠγάπων· τὰς ἠνώχλουν αἱ ἀπομονωτικαὶ διαθέσεις της, ἐν τῷ βάθει τῶν ὁποίων διέβλεπον περιφρόνησιν πρὸς τοὺς θορυβώδεις ὁμίλους τῶν καὶ τὰς γυναικείας φλυαρίας· δὲν ὑπέφερον τὰς ὑπεφυγὰς της, ὡσάκις τὴν προσεκάλουν εἰς τὸν περίπατον, ἢ τὴν μακρὰν σιωπὴν της· πολλάκις ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐπισημοτέρων συνδιαλέξεων περὶ ἐσθήτων καὶ συνοικεσιῶν ἢ τὴν βεμβώδη προσήλωσίν της εἰς τινὰ αἰσθηματικὴν περίοδον ἐκ βιβλίου ὅπερ ἀνεγίνωσκεν, ἥτις εἶχεν ἐντυπωθῆ ἐν αὐτῇ βαθύτερον, καὶ τὴν ἀνεκαλεῖ αἴφνης μεγαλοφώνως εἰς τὴν μνήμην της, ἀποτόμως διακόπτοσα τὰς διαχύσεις τῶν συτρώπων της· δὲν ὑπέφερον νὰ τὴν συλλαμβάνουν ἐπ' αὐτοφῶρῳ εἰς τὴν οἰκίαν της ἄλλοτε μετὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ *Bertrérou*, ἄλλοτε μετὰ τὰς ποιήσεις τοῦ Παπαρρηγοπούλου, ἄλλοτε μετὰ τὴν « Ἡρωῖδα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. » Τὴν ἔσκωπτον ἐμπρός, τὴν κατεγέλων ὀπισθεν, τὴν κατηγοροῦν ὅτι « προσποιεῖται τὴν κουβέντα της », καὶ τὴν ὠνόμαζον « ἔπιπασμένην »· καὶ τινες, αἱ μοθηρότεραι, ἀνέφερον ἐνίοτε πρὸς ἀλλήλας, χαίρεκάκως γελοιοποιούσαι, γνωστὰς τινὰς ἀτυχίας ἐν τῷ βίῳ της.

Διότι ἡ Μελοπομένη, ὀλιγώτερον ἐπαρχιωτὶς ἐν τῇ θυμῷ, τῇ φιλοκαλίᾳ καὶ ταῖς διαθέσεσιν, εἰ καὶ οὐδέποτε σχεδὸν παραινεύσα μακρὰν τῆς ἐπαρχίας, ἦτο μᾶλλον ἠρωῖς μελαγχολικοῦ ποιήματος. Τὰ ἔτη παρήρχοντο καὶ δι' ἐκείνην ἄγωνα

εἰς ἀποκατάστασιν· ἐν ἣ ἐβίου κοινωνικῆ ἀτμοσφαίρα ἢ ὑπανδρεία ἦτο δι' αὐτὴν δυσκολωτέρα. Οὐχὶ μόνον οἱ γονεῖς τῆς δὲν εἶχον ἀρκούσαν εὐπορίαν, ἵνα θεραπεύσωσι τὴν πανταχοῦ εἰσχωρησασαν ἰηρικομανίαν, ἀλλὰ καὶ ἐδυσπίστουν οἱ ἐπίδοξοι γαμβροὶ πρὸς τὴν ὑπέροχον κόρην, τὴν ὑποίαν ἡ φιλοσκωμμοσύνη εἶχε περιβάλει δι' ἱλαρᾶς τινος μυθιστορικότητος. Πολλάκις ἡ βαθεῖα τῶν πολλῶν γνώμη σχηματίζεται ἐκ κουφοτάτου φρασειδίου ἐνόσ· καὶ εἰς κατ' ἀσμὸς, μίᾳ ἀμφίβολος περὶ τῆς κόρης ῥῆσις ἡμέραν τινα ἐνόσ γυναιίου ἤρκεσε νὰ μορφώσῃ εἰς εἰκοσιν ἀνδρῶν ἐγκεφάλους τὴν πεποιθήσιν ὅτι αὐτὴ δὲν εἶνε « γιά νοικοκυρά ». Εἶχε συμπληρώσει τέσσαρα καὶ εἰκοσιν ἔτη τῆς ἡλικίας τῆς· τῆς πρώτης, τῆς παιδικῆς νεότητος ἢ ὀροσερότης ἤρχιζεν ἀνεπαίσθητως νὰ τὴν ἐγκαταλείπῃ, ἀλλ' ἡ δρόσος εἶχεν ἐξατμισθῆ ἀπὸ τῆς καρδίας τῆς πολὺ πρὶν ἀρχίσῃ νὰ ἐξατμιζέται ἀπὸ τοῦ προσώπου. Δὲν ἦτο ἔτι δεκαεπτὰ ἐτῶν, ὅτε μὲ ὄλην τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ ἔρωτος ἡγαπήθη ὑπὸ νεαροῦ ἱατροῦ, μόλις ἀποπερατώσαντος τὰς σπουδὰς του· ὁ εἰκοσαέτης ἐραστής, εὐπορος, μὴ ὑποκείμενος εἰς οἰκογενειακὰς ὑποχρεώσεις, μὴ ἔχων ἀδελφὰς νὰ φροντίσῃ περὶ αὐτῶν, τὴν ἐζήτησεν εἰς γάμον· ἐγένοντο οἱ ἀρραβῶνες· ὁ μνηστὴρ ἀνεχώρησεν εἰς Ἀθήνας διὰ τὰς πρακτικὰς ἐξετάσεις του· ἐξετάσθεις, ἀνήγγειλε τὴν ἡμέραν τῆς ἐπανόδου του· τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἀντὶ τοῦ μνηστῆρος, ἐλήφθη τηλεγράφημα, γνωστοποιῶν τὸν θάνατόν του. Ἡ ἀπορφανισθεῖσα μνηστὴ, ἥτις τὸν εἶχεν ἀνταγαπήσει μὲ ὄλον τῆς πρώτης ἀγάπης τὸ γόητρον, τὸν ἐθρήνησεν ἐν ὄλῃ τῇ παραφροσύνῃ τοῦ ἀνατολικοῦ πάθους, ὀλολίζουσα γοερῶς, ἀγρίως ἀποσπῶσα τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς, καὶ διὰ τῶν προσφιλεστέρων ὀνομάτων καλοῦσα τὸν ἀκριβόν τῆς νὰ ἐπανέλθῃ. Μῆνας εἶχεν ἀπομείνει κεκλεισμένη ἐν τῷ δωματίῳ τῆς, καὶ μόνον μετὰ δύο ἔτη ἐπανῆλθεν εἰς τὸν κόσμον, ἐξῆλθεν ὑπὲρπρισμένη εἰς τὸν περίπατον. Ἐφαίνετο ἀνακτήσασα τὴν προτέραν γαλήνην· μόνον τὴν ὑγιᾶ τῆς μορφῆς ῥοδαλότητα ἀντικατέστησεν ἔκτοτε νοσηρὰ ὀχρότης, ὡς ἂν εἶχεν ἀποθέσει τὰ ῥόδα τοῦ προσώπου τῆς ἐπὶ τοῦ τάρου τοῦ μνηστῆρος. Ἀλλὰ ἐκτὸς τοῦ ἔρωτος τῆς μοναξίας, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀποκτήσει κατὰ τὸ διάστημα τῆς μοναστικῆς διαίτας, ἐξῆλθεν ἐκείθεν φέρουσα τὸν ἔρωτα τῆς ἀναγνώσεως. Τὴν πρὸς τὰ βιβλία ἀγάπην παιδιόθεν εἶχεν ἐμπνεύσει εἰς αὐτὴν ὁ ἀδελφός τῆς φιλοκάλως καλλιεργῶν τὰ γράμματα, δημοσιεύσας μάλιστα καὶ συλλογὴν στίχων ἀξιοπαρατηρήτων διὰ τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν τέχνην, ἀλλ' ἀναγκασθεὶς βραδυτέρον, χάριν τοῦ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνος, νὰ θυσιάσῃ τὸ καλλιτεχνικὸν αὐτοῦ τάλαντον εἰς προξενικὴν θέσιν ἐν τῇ ἐσχατιᾷ τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ Μελπομένη ἦτο τὸ ἔμφυχον ἡμερολόγιον τοῦ νεανίου· εἰς ταύτην

ἀνεκοῖνου τὰς σκέψεις, τὰ αἰσθήματα, καὶ τὰ ὄνειρά του, εἰς ταύτην ἐδημοσίευσεν τὸ πρῶτον τὸ ποιητικὰ τοῦ χειρόγραφο, ἅτινα, ἐννοεῖται, ἀνευ ἐξαιρέσεως εὑρίσκεν ἐκείνη ἀριστουργήματα. Ὅταν ἀπέθανεν ὁ μνηστὴρ, ὁ ἀδελφός τῆς ἦτο μακρὰν ἀλλ' ἡ μικρὰ τοῦ βιβλιοθήκη, περιέχουσα ὅ,τι ἐκλεκτότερον ἐγράφη ἐν τῇ ἡμέτερᾳ φιλολογίᾳ, τῇ παρέσχε πᾶσαν παραμυθιανάντ' ἐκείνου.

Τρία ἔτη μετὰ τὸ δυστύχημα, παρουσιάσθη νέα εὐκαιρία ἀποκαταστάσεως. Εὐυπόληπτος νέος, γραμματεὺς τραπεζικοῦ καταστήματος ἐν Ἀθήναις, παρεπιδημῶν ἐν τῇ πόλει * * *, ἐσχέτισθη μετὰ τοῦ οἴκου τῆς Μελπομένης· συνεπάθησεν εἰς τὴν κόρην, καὶ τὰς συμπαθείας του ἐξέφρασεν εἰς φίλην τῆς οἰκογενείας κυρίαν, παρ' ἣ διετέλει γῶγυριμος. Ἡ κυρία Θεοδοσίου, τῆς Μελπομένης ἡ μήτηρ, ἀνέθηκεν, ἐπὶ τῷ ἀκούσματι, εἰς τὴν ἐν λόγῳ κυρίαν νὰ ζητήσῃ εἰς γάμον τὸν νέον διὰ τὴν θυγατέρα τῆς, δηλαδὴ « νὰ τῆς κάμῃ ταις προξενιαῖς ». Ἡ προξενήτρια ἐνήργησεν οὕτωσιν δραστηρίως, ὥστε κατώρθωσε τὴν ἐνώσιν τοῦ γραμματεῦς... ἀλλὰ μετὰ τῆς ἰδικῆς τῆς θυγατρὸς... εἶνε ἱστορία συνεχῶς ἀπαντῶσα εἰς τὰ χρονικὰ τῆς προξενιαῖς. Ἡ Μελπομένη ἐκλαυσε καὶ διὰ τὴν δευτέραν ἀτυχίαν τῆς, ἥτις, ἂν δὲν εἶχε θίξει τὴν καρδίαν, ἐπλησεν ὁμως τὴν φιλοτιμίαν τῆς.

Ἐκτοτε μίᾳ σκέψις ἤρχισε νὰ καρφοῦται εἰς τὸ πνεῦμά τῆς· ὅτι μοιραία εἶνε πᾶσα εὐτυχία ἐν τῷ βίῳ, καὶ ὅτι ἐκείνη εἶχε γεννηθῆ ἄμοιρη. Μίαν νύκτα, ἀγρυπνοῦσα ἐν τῇ κλίνῃ τῆς ὑπὸ τοιοῦτους λογισμούς, οὐκ οἶδέ πως, ἀνεμνήσθη παλαιοῦ τινος ἐπεισοδίου ἐν τῇ ζωῇ τῆς, μηδαμινῆς συμπτώσεως τὴν ὁποῖαν εἶχε λησμονήσει, καὶ τότε ἔξαφνα τὴν ἔκαμνε νὰ φρίσῃ, ἐπιτείνουσα τὴν αὐπνίαν. Μῆνας τινὰς πρὸ τῆς συναντήσεως τοῦ πρώτου καὶ γλυκυτάτου μνηστῆρός τῆς, ὠραίαν δείλην τοῦ Ἰουνίου, κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, παρίστατο εἰς φιλικὴν οἰκίαν, ἐν ἣ ἐξῆγον ἀπὸ τοῦ κλύδωνος τὰ ῥιζικά· εἰς ἕκαστον δίστιχον, χρυσοῖν ποίησιν εὐχῶν καὶ αἰσθημάτων, ἐξεοχόμενον κατὰ σειράν ἀπὸ τὰ χεῖλη ἐκάστης νεάνιδος, ἠκολούθει τὸ ἀνάθημα, ἐξαγομμενον ὑπὸ τῆς χειρὸς ἀμιλήτου παιδὸς ἀπὸ τὰ βῆθη τοῦ ἀμιλήτου νεοῦ· ἄμα τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κτήτορος ἐξερρηγνυνο γέλωτες, χειροκροτήματα καὶ περιπτύξεις καὶ χαραὶ, ὡς ἂν ἡ εὐτυχία, τὴν ὁποῖαν ἐπεκαλοῦντο, δὲν ἀνέμενεν ἢ δύο πλήρεις μέλιτος στιχίσκου, ἵνα διαχύσῃ τὸ μέλι τῆς ἐπ' ἐκείνης εἰς ἣν ἔλαχον οὗτοι.

— Αἴ! κυρὰ Μήτηρταινα, δέ' μὰς λές κ' ἐσὺ κανένα στιχάκι γιὰ τὰ ῥιζικά;

Ἡ οὕτωσιν προσκληθεῖσα ὑπὸ τινος τῶν παρευρισκομένων πεντηκοντούτης μέγαίρα, παρὰ τὴν θύραν ἱσταμένη, ἦτο γνωστὴ ὡς ἡ διασημότερα τῆς πόλεως μοιρολογήστρα, ἔργον ἔχουσα

νά ψάλλη ἐπὶ τῶν νεκρῶν μοιρολόγια ἐπὶ μισθώματι, νά κλείη τοὺς ὀφθαλμούς τῶν, καὶ νά ἀγρῶν πῆ τὰς νύκτας παρ' αὐτοὺς· ἀνδρογύναικα, μυστακιῶσα, βραχνόφωνος, ἀπαισία. Ἀπεδέχθη τὴν πρόσκλησιν, καὶ διανοίξασα τὸ στόμα εἰς εἶδος μειδιάματος, ἐσύριξεν εἰς τὸ μέσον τῆς αἰθούσης τὸ ἐξῆς:

Πάντα γυρεύω γὰρ νὰ βρῶ βοτάνι γὰρ νὰ γιάνω,
Καὶ τὸ βοτάνι τῶχει ὀχτρὸς ποῦ θέλει νὰ πεθάνω.

Οἱ στίχοι ἦσαν πένθιμοι, ἐν δυσαρμονίᾳ πρὸς τὴν φαιδρότητα τῶν ἄλλων. Τὸ ἐξαχθὲν ἐκ τοῦ κλύδωνος ἦτο ἐν δακτυλίδιον τῆς Μελοπομένης... Τὸ δίστιχον ἐκεῖνο ἐπανήλθε τὴν νύκτα ἐκείνην εἰς τὴν μνήμην τῆς, καὶ σχεδὸν τὴν ἐφόβισε. Καὶ ὅσημέραι καθίστατο δεισιδαιμών, καὶ ἡ σκώπτουσα πρὶν ἐνεκομποῦτο ἤδη μίαν πρὸς μίαν πᾶσαν πρόληψιν τῆς γηραιᾶς μητρὸς τῆς, καὶ τὰς παραδοξότερας ἐτι δεισιδαιμονίας τῶν γυναικῶν. Οὐδέποτε ἤρχιζεν ἐργασίαν τὴν Τρίτην, οὐδέποτε ἐσταύρου ὑπὲρ τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους, περιέπιπτεν εἰς ἀθυμίαν, ὅταν ὁ πρῶτος τὸν ὁποῖον ἐξυπνίσασα ἤθελεν ἴδει ἦτο ῥασοφόρος, δὲν ἤθελε δεκατρεῖς εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ τὰ λοιπὰ.

Ἀπὸ τοῦ παραθύρου τῆς οἰκίας τῆς κειμένης ἐπὶ τῆς κεντρικωτέρας ὁδοῦ, τὸ πρῶτον διέκρινε τὸν ὠραῖον ἀξιωματικόν, ὅταν ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν σαλπίγγων, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ λόχου του, εἰσῆρχετο εἰς τὴν πόλιν, κοινοσκεπῆς καὶ ξιφῆρης, σοβαρὸς καὶ τηρῶν τὴν κεφαλὴν ἐστραμμένην πρὸς τοὺς ὀπλίτας του, ἵνα μεταδίδη εἰς αὐτοὺς μὲ ὄλην τὴν ἐντασιν τῆς φωνῆς του τὰ προστάγματα· δευτέραν φορὰν τὸν εἶδε διελθόντα ἔριππον· καὶ τρίτον τὸν ἀντίκρουσε καθεστῆντα ἐπὶ τοῦ κάτωθεν τῆς οἰκίας τῆς καφενεῖου, ἔξω ἐπὶ μᾶς τῶν τραπέζων, τῶν τεταγμένων ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου· ἐκεῖ συνηροῖζοντο οἱ ἐμβριθεῖς ὑπάλληλοι τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡ φαιδρὰ νεολαία τῆς πόλεως. Τὰς δύο πρώτας φορὰς ἀπεθαύμασε τὴν στάσιν του ἐπὶ τοῦ ἵππου, ἀφελῆ καὶ ἀσάλευτον· θαυμασμός, ἐνισχυθεῖς ὑπὸ τῆς γλυκειᾶς, ἀλλ' ἀρρενωπῆς αὐτοῦ ὄψεως, μελαγχροίνης οὐχὶ ὑπὸ τῆς φύσεως, ἀλλ' ὑπὸ τῆς στρατιωτικῆς διαίτης· ὁ ξανθὸς μύσταξ, καὶ λευκοτάτη γραμμὴ, ὡσεὶ ἐξ ἰσμῶν στεφάνη, ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ μετώπου του, ὁσάκις ἔμενεν ἀσκεπῆς, ἐμαρτύρουσεν περὶ τούτου· εἶχε καιρὸν νὰ καμαρώσῃ τοιοῦτον ἵππεα· ἔβλεπε βεβαίως πολλοὺς νὰ διέρχωνται ἐπὶ τῶν ἵππων, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι εἶχον λόγον πρὸς τοὺς ἵππεῖς, ὅσον οἱ βαναυσουργοὶ πρὸς τοὺς καλλιτέχνας. Τὴν δευτέραν φορὰν μάλιστα συνήτησεν αἴφνης τὸ βλέμμα του· οὐδέποτε βλέμμα τῆ ἐφάνη ἀγαθώτερον καὶ εὐγενέστερον.

«Νὰ ἄνθρωπος, ἐσκέφθη, ποῦ ξέρει νὰ κυττάζῃ γυναῖκα». Ὅταν δὲν τὴν παρετήρουν ἀδιαφόρως, τὴν παρετήρουν τόσον ἀδιακρίτως οἱ

συμπολιταὶ τῆς. Τὴν τρίτην φορὰν ὁ ἦχος τῆς φωνῆς του, καθημένου πρὸ τῆς τραπέζης τοῦ καφενεῖου, ἐφέρετο διαλείπων μέχρις αὐτῆς· ὁ ὑπολογαγὸς ὠμίλει βραδέως καὶ ὀσβαρῶς· ἀλλ' ἐνίοτε ἐνεψυχούτο ἐπὶ μᾶλλον, ἔσειε τὴν κεφαλὴν, ἐτόνιζε γοργότερον τὰς φράσεις, ἐχειρονόμει, ὡσεὶ διὰ τῶν χειρῶν συνεπλήρου μακρὰν ἀφήγησιν περιπετειῶν καὶ κινδύνων· περίξ αὐτοῦ κύκλος ἐκ πολιτῶν καὶ στρατιωτικῶν ἐφαίνετο ἀκούων ἐν εὐλαθεῖ σιωπῇ.

Ἡ Μελοπομένη προσέσχε περιέργως· τί διηγεῖτο ὁ ὑπολογαγός; δὲν ἠδύνατο ἐν συνεχείᾳ νὰ ἀντιληφθῆ τῶν λόγων του· οἱ λόγοι του δὲν ἦσαν βεβαίως οὔτε χονδραὶ φιλονεικίαι περὶ τῶν πολιτικῶν τῆς ἡμέρας, οὔτε κακολογήματα, τὰ προσφιλέστερα θέματα ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει τῶν πλείστων θαμῶνων τοῦ καφενεῖου. Ἄλλ' ἔφθανον ἐνίοτε εἰς τὰ ὠτὰ τῆς ταυῦται φράσεις: «Ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἶχαμεν ἀποφασίσει τὴν ζωὴν μας... Ἐμπροστὰ μου ἔπесе ὁ Πραϊδῆς... εἴκοσι χιλιάδες στρατὸς μᾶς εἶχε ζῶσει... Μᾶς ἔφεραν καταματωμένους ἔμπροστὰ ἔς τὸ Μουσταφᾶ... ἡ μάχη τοῦ Βαφέ...» Αἱ ἡμιτελεῖς φράσεις, συνδθεῖσαι πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ ἀφηγουμένου, ὅπερ εἶχε μάθει τὴν πρωίαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης, συνεπλήρωσαν ἐν τῷ πνεύματι τῆς κόρης καὶ ἐξήγησαν τὴν ἀφήγησίν του. Ἐκεῖνος ἦτον!

Ὁ Αἰμίλιος Στεργιάδης, ὁ γενναῖος ἀξιωματικός, ὅστις ἐπολέμησεν εἰς τὴν Κρήτην, ἠκούσθη εἰς τὸ Βαφέ, σύντροφος τοῦ Πραϊδῆ, τοῦ Ἐσπεν, τοῦ Βαφειάδου, καὶ μαζῆ τῶν ἐδοξάσθη, ἐπληρώθη, συνελήφθη, ὠδηγήθη εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ εἶχεν ἀνακτῆσαι πρό τινος χρόνου τὴν ἐλευθερίαν. Ὁ Αἰμίλιος Στεργιάδης τότε ἐνθυμεῖται ὅτι πολλάκις ἀνέφερε τὸ ὄνομα ὁ πατὴρ τῆς, ὁ γηραιὸς ἀντισυνταγματάρχης, ἐξαγγέλλων τὰς ἐντυπώσεις του ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἐφημερίδων, πεπληρωμένων ὑπὸ τῶν Δελτιῶν καὶ τῶν θριάμβων τῆς Κρητικῆς Ἐπαναστάσεως· ὁσάκις ἔβλεπεν ἐν αὐταῖς ὄνομα στρατιώτου, ἀπερχομένου ὡς ἐβελοντοῦ εἰς Κρήτην, ἠγάπα νὰ ἡμιλῆ περὶ αὐτοῦ· καὶ ἂν εἶχε ποτε διατελέσει ὑπὸ τὰς διατάγας του διέτριβεν ἀκόμη εἰς τόσας λεπτομερείας περὶ αὐτοῦ, ὡς ἂν ἐκαυχᾶτο διὰ τὴν γνωριμίαν του. Ἡ Μελοπομένη ἤκουε προσεκτικῶς, ἐμάνθανε νὰ πάλῃ καὶ νὰ συγκινῆται μετὰ τοῦ στρατιώτου πατρὸς καὶ τοῦ ποιητοῦ ἀδελφοῦ, παρηκολούθει τὰς ἐφημερίδας, καὶ ἐν τῇ ζωηρᾷ φαντασίᾳ τῆς ἀνέπλεττε πολλάκις τοὺς πολεμικούς ἐκείνους, καὶ ἰδίως τοῦ Βαφέ τοὺς εὐγενεῖς νεανίας, τοσοῦτ' ἰθαυμαστότους, καθ' ὅσον δὲν ἐλαμπρύνοντο ὑπὸ τῆς αἰγλῆς τῆς ἠρωϊκῆς ἐποχῆς τοῦ παρελθόντος, ἀλλ' ἦσαν σύγχρονοι, ἐν μέσῳ ταπεινῶν καιρῶν, αὐτοὶ ἐξόχως ὑπέροχοι ἐν τῷ πατριωτισμῷ καὶ τῇ θυ-

είχε των. Τὰ ἐνθυμήθη ὅλα, διότι ὀλίγος καιρὸς εἶχε παρέλθει ἀπὸ τοῦ οἰκτροῦ τέλους τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1866· ἀκόμη ἐσύροντο εἰς τὰς ὁδοὺς κρητικὰ γυναικόπαιδα. Καὶ τότε εἰς ἐκ τῶν ἡρώων τῆς ἦτον ὀλίγα βήματα μακρὰν τῆς καὶ ὡς ἐν ὑποτροπῇ θαυμασμοῦ τὸν ἐβλεπε πολὺ μεγαλειότερον τῶν περὶ αὐτόν, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὺς ἤδη ἀνεπόλει κραυγάζοντας ἔξω τῶν καφενειῶν ἐν μαθηματικαῖς ὑπολογισμοῖς ὅτι δὲν ἔχομεν στρατόν, ὅτι θὰ χαθῶμεν ἂν πολεμήσωμεν, ἐν ᾧ ἐκεῖνος ἔχυνεν ἐκεῖ κάτω τὸ αἷμά του.

Ὅταν μετ' ὀλίγον, εἰσελθούσα, ἤθελσε νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἀνάγκωσιν ἐνὸς μυθιστορήματος, δὲν ἠδυνήθη· διότι μεταξύ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς καὶ τοῦ βιβλίου παρενετίθετο ἕτερος γοητευτικώτερος ἥρωας μυθιστορήματος, φέροντος τὸν τίτλον *Κρήτη!*

B.

Τὸ ἀπὸ τῆς θαλάσσης διαχωρίζον τὴν πόλιν * * * εὐρὺ, ἀλλ' ἀβαθές τέναγος, διαστίζεται ὑπὸ μικροσκοπικῶν ξηρονήσων, ἐσπαρμένων ἐν γραφικῇ ἀταξίᾳ, δίκην μελανοφαίων κύκλων, κεντημένων ἐπὶ κυανοῦ τάπητος. Ἐπὶ τῶν γυμνῶν αὐτῶν τεμαχίων, ἐφ' ὧν οἱ ἄλιεῖς διαμέμοντες παρασκευάζουσι τὰ πρὸς ἄγραν κατάλληλα καὶ ὀσμῶνται πρὸς ἀλιεῖαν, ἀναπνέεται ὁ ἐπιρρωστικώτερος ἀήρ καὶ διαβλέπεται ὁ βαυότερος ὀρίζων· τὰ σιωπηλὰ νησιδία ἀντηχοῦσι πολλάκις ὑπὸ τοῦ θορύβου φαιδρῶν ὀμίλων, οἵτινες ἀποβιβάζονται ἐκεῖ, ἵνα διέλθωσι δύο τρεῖς ὥρας συμποσιάζοντες, ἐν δρόσῳ καὶ ἀπομονώσει. Ἐν ἔξ αὐτῶν, καλούμενον *Ἄϊ Νικόλας* ἐκ τοῦ ἐπ' αὐτοῦ ἐκκλησιδίου, τὸ μεῖζον τὴν ἔκτασιν, καὶ κείμενον εἰς τὴν ἐσχατιὰν τῆς τεναγώδους θαλάσσης, παρὰ τὴν εἴσοδον εἰς τὸ πέλαγος, πρῆσιμευεῖ ὡς ἐπίνοεν τῆς πόλεως· τὰ μεγάλα πλοῖα, μὴ δυνάμενα νὰ εἰσπλεύσωσι τὰ τεναγῆ, ἀγκυροβολοῦσιν εἰς μικρὰν ἀπὸ τοῦ *Ἄϊ Νικόλα* ἀπόστασιν, καθοδηγούμενα τὴν νύκτα ὑπὸ τοῦ φωτὸς τοῦ ἐπ' αὐτοῦ ἐστημένου φάρου. Ἐπὶ τοῦ *Ἄϊ Νικόλα* διέρχονται συνήθως τοὺς θερινούς μῆνας οἰκογένειαι ἀπὸ τῆς πόλεως « διὰ νὰ κάμουν τὰ λουτρά των », καὶ ἀσθενεῖς, ὀδηγηθέντες ἐκεῖ ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ἢ πρὸς ἀνάρρωσιν ἢ πρὸς ἀνάπαυσιν . . . αἰωνίαν. Πενιχρὰ τινὰ οἰκήματα δίδονται δωρεὰν ὑπὸ τοῦ δήμου εἰς τοὺς ἐγκαθισταμένους, ξύλινον παράπηγμα παρέχει πρὸς τοὺς διερχομένους ἐπιβάτας ἀναπαύσεις ξενῶνος, ἐστιατορίου καὶ καφενειῶν, τοῦ διευθύνοντος ὄντος συγχρόνως καφεπώλου, θαλαμηπόλου, μαγείρου, ὑγιεινόμου, ἐπιστάτου ἐν τῷ φάρῳ, καὶ κανδηλανάπτου ἐν τῷ ναῷ. Ἐπὶ τῶν ἄκρων τοῦ νησιδίου ἐγείρονται ἀλιευτικαὶ καλύβαι, καὶ παρ' αὐταῖς ἀπλοῦνται μικραὶ πρασαί, ἐπιμελῶς ἠσφαλισμέναι ἀπὸ τῆς ἐπιρροῆς τῆς θαλασσίας

ἄλμης, ἐν αἷς οἱ ἄλιεῖς ἐν ταῖς ὥραις τῆς σχολῆς των καλλιεργοῦσι χειμωνικὰ καὶ πέπονας.

Ἐπὶ τοῦ νησιδίου καθ' ἕκαστον θέρος διαιτῶνται ἐπὶ ἓνα ἢ δύο μῆνας ἡ Μελοπομένη μετὰ τῆς μητρός. Παιδικὴ χαρὰ καταλαμβάνει τὴν κόρην ἅμα τῇ προσεγγίσει τῶν ἡμερῶν αὐτῶν.

Ἐπὶ τοῦ ἀμμώδους καὶ ἀλικύστου ἐδάφους αἰσθάνεται ἑαυτὴν ἐλευθέραν, ἀπηλλαγμένην τῆς ὀχληρᾶς ἐν τῇ πόλει συνθλίψεως, ζῶσαν ἐν ἠδονικῇ ἀγριότητι, περιπλανωμένην ἐκεῖ μόνην καὶ ἀτμηέλητον, ἐκπλέουσιν εἰς θαλασσίας περιηγήσεις ἀνὰ τὰ γειτονικὰ νησιδία. Ἐκεῖ ἡ ἐργασία εἶνε δι' αὐτὴν διασκεδάσις, καὶ ἡ διασκεδασίς ἔκστασις· ἐκεῖ τὸ σῶμα λούεται εἰς τὴν αἰωνίαν δρόσον τῶν ὑδάτων τῆς ἀκτῆς, καὶ ἡ ψυχὴ εἰς τὴν αἰωνίαν γαλήνην τῆς. Ἡ κυρία Θεοδοσίου, πρὶν ἀπωλῆσθαι ἐν διαστήματι ὀλίγου χρόνου δύο χαριτωμένα τέκνα τῆς, ἦτο μία τῶν συνήθων ἐπαρχιωτῶν δεσποινῶν, ἐπιμελῆς νοικοκυρά, θεοσεβῆς γυνή, τηροῦσα ἐν νηστείᾳ τὰς Τετράδας καὶ τὰς Παρασκευάς, φοιτῶσα κατὰ Κυριακὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἀναγινώσκουσα τὴν ἱερὰν Σύνοψιν· ἀλλὰ μετὰ τοὺς δύο σκληροὺς θανάτους εἶχε πέσει εἰς εἶδος πνευματικοῦ ληθάργου, καὶ προσεκλήσατο μὲν τὰς ιδιότητας ἀγριανθρώπου, ὡς λέγουσιν ἐκεῖ, ἀλλ' ἡ οἰκοδέσποινα, ἡ μήτηρ, δὲν ὑπῆρχον σχεδὸν ἐν αὐτῇ. Ἡ Μελοπομένη διευθύνει τὰ τοῦ οἴκου διὰ τοῦτο ἐν τῷ ἦθει αὐτῆς διαφαίνεται ἐλευθεριότης καὶ πρωτοβουλία δεσποίνης, ὧν στεροῦνται συνήθως αἱ κόραι. Ἡ γηραιὰ μήτηρ ἀκούει τὰς προτάσεις καὶ ἀποδέχεται τὰς φροντίδας τῆς κόρης τῆς πάντοτε δι' ἐνὸς « Καλὰ, μάτριά μου », ἐκφερομένου σιγὰ σιγὰ, ὅτε μὲν ἐν μελαγχολικῇ κινήσει τῆς κεφαλῆς, ὅτε δὲ ἐν ἀνεξιχνίαστῳ μευιδιάματι. Ἰχνη τῆς πάλαι βουλήσεως διασώζει μόνον ἐν τῇ ἐπιμονῇ μεθ' ἧς ἐπιποθεῖ τὴν ἐν τῷ νησιδίῳ τοῦ *Ἄϊ Νικόλα* διαμονήν· εἶνε ἡ μόνη ἀπαίτησις καὶ ὑπόμνησις αὐτῆς, ἅμα τῇ προσεγγίσει τοῦ καιροῦ, πρὸς τὴν θυγατέρα, ἧτις δὲν δύναται ἢ ν' ἀπαντᾷ καὶ ἐκεῖνη: « Καλὰ, μητέρα μου! »

Ἐν τούτοις ὁ Αἰμίλιος εἶχε καταστῆ ὁ τακτικώτερος ἐπισκέπτης τῆς οἰκίας. Καθ' ὃ στρατιωτικὸς, γνωρίζων τὸν Θεοδοσίου, καὶ ὑπηρετήσας ποτὲ ὑπὸ τὴν φρουραρχίαν του, καθῆκον ἔκρινεν ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν ἀφίξιν του νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀντισυνταγματάρχου του.

Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀπὸ τῆς πρώτης ἐπισκέψεως ὁ νήλυς ὑποβάλλεται εἰς ἀναπόφευκτον δοκιμασίαν, ἐξ ἧς ὀρίζεται ἡ θέσις του ἐν τοῖς αἰσθηματικῶν τῶν οἰκογενειῶν. Ἡ λυδία αὕτη λίθος εἶνε μία ἐρώτησις:

— Πῶς σᾶς φαίνεται ἡ πόλις μας;

Ἄν ὁ ἐρωτώμενος ἀπαντήσῃ ἐξ ὑποκρισίας ἢ ἐξ ἀβρότητας δι' ἐγκωμίων καὶ φιλοφρονήσεων, εὐχερῶς ἀποκτᾷ τίτλους συμπαθείας καὶ οἰκειό-

τητος παρὰ τοῖς ἀγαθοῖς ἐπαρχιώταις· ἐν δ' ὁ ἐρωτώμενος ἀπαντήσῃ ἐξ εἰλικρινείας ἢ ἐκ τραχύτητος διὰ σιωμμάτων καὶ ἐπιτιμήσεων, προγράφεται ἀπὸ τῆς ὑπολήψεως καὶ πολλάκις ἀπὸ τῆς γνωριμίας τῶν ἐνοπίων. Ὁ ἐγκληματίας τίθεται ἐκτὸς τοῦ νόμου, καταζητεῖται ὁ τόπος τῆς γεννήσεως, ἡ ἰδιαιτέρα πατρὶς του, καὶ ἀλλοίμονον ἂν αὕτη κριθῇ κατωτέρα ἢ ἀμφίβολος τὴν ὑπεροχὴν τῆς ὑπ' αὐτοῦ ὑβρισθείτης. Τὴν ἐκδίκησιν τῆς προσβληθείσης πατρίδος ἀναλαμβάνουσι ἰδίᾳ αἱ γυναῖκες, μᾶλλον μνησικακοὶ τῶν ἀνδρῶν: «Βέβαια δὲν τ' ἀρέσει ὁ τόπος μας· ἀκούς; ἄς πάῃ νὰ ζήσῃ ἔς τὸν δίκό του τὸν καλλίτερο· ἀκούς; ὁ ψωριάρης! ὁ ζιππασμένος!»

— Καὶ πῶς σὰς φαίνεται ἡ πόλις μας; ἠρώτησε καὶ ἡ Μελπομένη τὸν ὑπολοχαγὸν ἅμα τῇ πρώτῃ ἐπισκέψει.

— Κυρία μου, μετὰ τὰς Ἀθήνας, τὰς Πάτρας καὶ τὴν Κέρκυραν εἶνε ἡ μόνη πόλις τοῦ ἔμπορει ἑναὶ ξένος νὰ ζήσῃ ἀξίολογα· ἔβρισκει ἐπὶ τέλους ἀνθρώπους νὰ συναναστραφῇ ὀλίγον πληκτικὴ τὸν χειμῶνα· ἀλλὰ μήπως ἄλλου εἶνε καλλίτερον; τὸ καλοκαίρι ὅμως εἶνε μοναδική.

Ἡ Μελπομένη ἀνέπνευσε μειδιάσασα· πολὺ θὰ ἐλυπεῖτο, ἂν ἤκουεν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ὑπολοχαγοῦ περιφρονητικούς λόγους διὰ τὸν τόπον τῆς, εἰ καὶ ὀλίγω ξένη ἐν μέσῳ αὐτοῦ, εἰ καὶ γινώσκουσα τῆς περὶ αὐτὴν κοινωνίας τὰ ἐλαττώματα, καὶ τὴν ἐπαρχιακὴν ἀσχημίαν τῆς πόλεως· διότι καὶ λεπτοτέρα τις ἐγώιστικὴ σκέψις δικαιολογεῖ τὴν πικρὰν ἐντύπωσιν, τὴν ὁποῖαν ἐμπαιεῖ ὁ τοιοῦτος δυσφημισμὸς· ἡ σκέψις ὅτι ὁ κατηγορῶν τὸ ποτήριον ἐπὶ ρυπαρότητι δὲν πίνει ἀπὸ τοῦ περιεχομένου του. Ἄλλ' ὁ Διμίλιος τὰ εὔρισκεν ὅλα ρόδινα, ἐγκωμιάζων εἰς τὴν Μελπομένην τὸ εὐκρατον τοῦ κλίματος, τὴν ζωρότητα τῶν περιπάτων, τὴν ἀνεπτυγμένην κοινωνίαν, τὰς ὠραίας γυναῖκας καὶ τὴν φιλοξενίαν τῆς πόλεως. Δι' ἐν μόνον ἐτόλμησε νὰ παραπονεθῇ: διὰ τοὺς σκύλους.

— Δέ' μ' ἀφίνουν νὰ κοιμηθῶ τῇ νύχτα μετὰ τὰ ἀδιάκοπα γαυγίσματά των. Καὶ καθὼς μάλιστα δύσκολα κοιμοῦμαι... ὑποφέρω ἀπὸ αὐπνίαν... μένω ὅλη τῇ νύχτα ἐξυπνος. Μόνον ἔς τὴν Κωνσταντινούπολι ἔχω ἰδεῖ τόσους πολλοὺς σκύλους.

— Στὴν Κωνσταντινούπολι! τόρα ἐσχάτως μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν σας; διέκοψε ζωηρῶς ἡ Μελπομένη.

— Μάλιστα.

— Ἄ! Κύριε Στεργιάδῃ, πόσον πρέπει νὰ σὰς ἐκτιμῶμεν καὶ νὰ σὰς καμαρώνωμεν δι' ὅσα ἔχετε ὑποφέρει χάριν τῆς πατρίδος. Πόσαις φοραῖς ὁ πατέρας σας ἀνέφερε μετ' ἐνθουσιασμόν, καὶ σὰς εἶχε ὡς παράδειγμα. . . Νὰ ζεῦρατε τί δάχρυα ἔχοναμεν, ὅταν ἐδιαβάσαμεν εἰς τὰς ἐφημερίδας

τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης τοῦ Βαφέ, καὶ πῶς ἐπαρκαλούσαμε τὸ Θεὸ νὰ σὰς σώσῃ ἀπὸ τὰ χεῖρα τῶν Τούρκων. Ἐπρεπε νὰ εὐρισκόμεθα ὅλα τὰ κορίτσια ἐκεῖ σιμάσας εἰς τὸν κίνδυνον νὰ φροντίζωμεν δι' ὅλους σας.

Διετῆρει ἐν τῇ ὁμιλίᾳ τῆς πανηγυρικῶν τινὰ τόνον, καὶ τάσιν ἐνίοτε πρὸς ἐκλογὴν λέξεων ἐκ τῆς καθαρευούσης· μόναι κηλίδες, προδίδουσα τὴν ἐπαρχιακὴν τῆς φύσιν.

Τὰς τελευταίας λέξεις ἐτόνισε μειδιώσα ὡς ἐν ἐξᾶλλῳ ἀστείότητι· ἀλλ' ἦτο ὑπερήφανος ἐν τῷ βᾶθει τῆς καρδίας τῆς, διότι εὔρεν ἀμέσως εὐκαιρίαν νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ἐκτίμησιν τῆς, οὐχὶ συνήθους νεάνιδος σαγηνευθείσης ὑπὸ τοῦ μύστακος καὶ τῶν πτεριστήρων του, ἀλλὰ γυναικὸς ἐνθουσιώσης διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν τιμὴν· ἐκτίμησις, τὴν ὁποῖαν ματαίως θὰ ἀνεζήτει ἐκεῖνος μετὰ τῶν ἄλλων δεσποινίδων, τῶν ὁποῖων αἱ πλείσται ἠγνόουν ἴσως τὸ πολεμικὸν παρελθόν του ἐν Κρήτῃ· καὶ ἡ σκέψις αὕτη ἐπληττε γλυκύτατα τὴν χορδὴν τῆς φιλαυτίας τῆς.

Ἰπὸ τὰς ἀρρενωπὰς διαχύσεις τῆς κόρης ὁ ὑπολοχαγός, ἀνακτῆσας τὴν διαλογικὴν του θερμότητα, ἤρξατο ἀφηγούμενος τὰς τύχας τοῦ Κρητικῷ ἀγῶνος, καὶ τὰς περιτετείας του, περιτετείας πολεμιστοῦ ἐπὶ τῶν βουνῶν τῆς Κρήτης. Ἡ γνώμη του περὶ ἐκείνης, ἥτις ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἐπαρχιακῆς δειλίας καὶ ἀπλοϊκότητος ἐγνώριζε νὰ τῷ ὁμιλῇ μετ' ἐπιβολῆς κυρίας μᾶλλον ἀνεπτυγμένου κόσμου, διεφαίνετο ἐν τῷ ζωρῷ τῆς ἀφηγήσεως τόνω. Ἐπετείνετο ἡ ζωρότης ἐφ' ὅσον ἐπετείνετο ἡ προσοχὴ τῆς κόρης, θρησκευτικὴ προσοχὴ, ἀνασκιρτώσα εἰς ἕκαστον θριμβον, φρικτώσα εἰς ἕκαστον κίνδυνον. Αἱ πολεμικαὶ ὑπομνήσεις ἐξηκολούθησαν καὶ κατὰ τὰς λοιπὰς ἐπισκέψεις, οὐχὶ πλέον τὰς πρῶτας τῶν Κυριακῶν, ἀλλ' οἰκειότερον καὶ εἰς ἄλλας ἡμέρας καὶ ἄλλας ὥρας. Ὁ καταρτισμὸς τῶν σωματῶν τῶν ἐθελοντῶν, ἡ στρατηγικὴ των πρὸς τοὺς Τούρκους, ἡ ἀνδρεία τῶν Κρητῶν, τὰ στίφη τοῦ Μουσταφᾶ, αἱ θηριωδίαί τοῦ Ὁμέρ, αἱ διασημότεραι τῶν μαχῶν, τὰ τραγικώτερα ἢ τρυφερώτερα ἐπεισόδια, τὰ ὄρη, αἱ φάραγγες, τὰ σπήλαια, οἱ ἐν θαλάσῃ κίνδυνοι, οἱ ὀπλαρχηγοί, ἀπὸ τῆς χαρμωσύνου ἀνατολῆς μέχρι τοῦ θλιβεροῦ τέλους τῆς Ἐπαναστάσεως, τὰ πάντα ἐξεικονίσθησαν, περιεγράφησαν, ἐξηγητήθησαν. Πότε ὡς θέμα ἀνεγράφετο ἡ μεγάλη τετραήμερος μάχη τῶν Βρυσῶν, καθ' ἣν τὸσον αἶμα ἔρρευσε καὶ τὸσον οἱ ἐχθροὶ κατησχύνθησαν· πότε ἡ ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀνακάλυψις σπηλαίου, ὑπ' ὃν εἶχον καταφύγει περὶ τὰ πεντακόσια γυναικόπαιδα, ἀπαντα κατασφαγέντα· πότε ὁ ἠρωϊσμὸς τῶν γυναικῶν τοῦ Σελίνου καὶ τῶν Λάκιων, αἵτινες καρτερικῶς συνέτρεχον τοὺς ἀγωνιζομένους, κομίζουσαι ἐν ὥρᾳ τοῦ κινδύνου ἄρτον καὶ ὕδωρ καὶ πυρίτιδα. Κα

εἶχεν οὕτως ἀναπτυχθῆ μεταξύ τῶν δύο νέων παράδοξος σεπτὴ οικειότης, ἀντὶ ἐκ συνήθων φιλοφρονήσεων καὶ ἀργολογιῶν, ἀποτελουμένη ἐξ εὐλεῶν ἀναμνήσεων, θερμαινομένη ὑπὸ τῶν φλογῶν τοῦ Ἀρακιδίου, φωτιζομένη ὑπὸ τῆς αἴγλης τῶν θυμάτων τοῦ Βαφέ.

Ἔννοεῖται ὅτι κατὰ πᾶσαν ἐπίσκεψιν ἡ σεβαστὴ κυρία Θεοδοσίου παρίστατο εὐλαβῶς ἐρειδομένη ἐπὶ τοῦ καναπέ, ἐνίοτε κινουσα θλιβερῶς τὴν σφιγκτὰ ἐντὸς τοῦ μαύρου περιδέσμου ἐσπαργανωμένην κεφαλὴν της, ἢ μετ' ἐκπλήξεως ὑποψιθιρίζουσα :

— Καλά, μάτια μου!

Ἡ πρὸς τὴν οἰκογένειαν φιλία τοῦ ὑπολοχαγοῦ ἤρχισε νὰ παρατηρῆται ἐν τῇ πόλει· οἱ μὲν ἀνησυχοῦν, οἱ δὲ ὑπεμειδιῶν, οἱ δὲ ἠδιαφύρουν. Δις ἐθεάθη ἐν τῷ περιπάτῳ, καθ' ἣν ὥραν ἐπαιάνιζεν ἡ μουσικὴ, ἀποσπασθεὶς τῶν φίλων, ἵνα συμβαδίσῃ τῇ Μελπομένη· περὶ τοῦ σπουδαίου συμβάντος ἐγένετο λόγος ἐν τῇ πόλει· ἡ λέξις λόγος ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ κοινωνικῷ λεξικῷ σημαίνει *κακολογία*.

Ἐπῆλθον αἱ πρῶται ἡμέραι τοῦ Αὐγούστου. Ἡ σταφὶς ἐξάπλωται εἰς τάλωνια κατὰ μεγάλα βαθυκύανα τετράγωνα· ἡ ἐξοχὴ εὐωδιάζει ὅλη ἐξ αὐτῆς, πλήρης ἐργασίας, θορύβου καὶ ζωῆς. Τὸ ἐλάχιστον νεφύδιον ἀνησυχεῖ τοὺς πτωχοὺς κτηματίας· φοβοῦνται τὴν βροχὴν, ὡς φοβοῦνται νυσιπόροι τὴν θύελλαν ἐν τῷ Ὠκεανῷ. Ὅσοι « ἐσήκωσαν ἀπὸ τάλωνια » μεταφέρουσι τὸν καρπὸν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τὸν παραδώσωσιν εἰς τὰ κόσμια τῶν καθαριστικῶν μηχανῶν· ἀπὸ πολλῶν οἰκιῶν ἐξέρχονται οἱ ἐκκωφίνοντες κρότοι τῆς μάκερας, πρὸ τῆς ὁποίας συναθροίζονται ἐκστατικὰ καὶ λαίμαργα τὰ παιδιὰ. Ὁ αὐτῶν ἀφόρητος μέχρι τῆς μεσημβρίας, μεθ' ἣν ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐγείρεται θωπεύων τὴν ἀκτὴν διὰ τῶν δροσογόνων πετύγων τοῦ δευεργετικῆς *μαΐστρου*. Ἐπέστη ἡ ὥρα νὰ λάβῃ τὴν ἐτησίαν πραγμάτων τὸ θερινὸν ὄνειρον τῆς μητρός, ἡ ἀναχώρησις εἰς Ἀϊ Νικόλα. Τὴν ἐπιούσαν τῆς πωλήσεως τῆς σταφίδος των, ἣν παρῆγε πάντοτε πρῶτῳ μῶτερον τῶν ἄλλων μικρὸν τι κτῆμα, εἶπεν εἰς τὴν θυγατέρα της :

— Μελπομένη, ετοιμάσου αὔριο νὰ πάμε· μοῦ φαίνεται πῶς ἐφέτος ἀργήσαμε λιγάκι.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ ὑπολοχαγὸς ἀπεκρίνετο εἰς τὴν Μελπομένην, ἀναγγέλλουσαν τὴν ἀναχώρησίν των :

— Δὲν εἶνε παράξενο νὰ ἔλθω εἰς ἀντάμωσίν σας δι' ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν μητέρα μου· τῆς ἔγραψα νὰ ἔλθῃ, καὶ τὴν περιμένω. Ἐξήτησα δύο μηνῶν ἄδειαν, διότι αἰσθάνομαι τὸν ἑαυτὸ μου πολὺ κούρασμένον· θέλω νὰ ξανασάωω λιγάκι. Πιστεύω πῶς θὰ σὰς ἀγαπήσῃ ἡ μητέρα μου ἅμα σὰς ἰδῇ. Καλῆ διασκέδασι.

Γ'.

Πλησιάζει νὰ παρέλθῃ μὴν, ἀφ' ἧς διαμένουσιν ἐν τῷ νησιδίῳ μήτηρ καὶ κόρη. Οὐδένα βλέπουσιν ἐκ τῆς πόλεως, ἐκτὸς τοῦ κατὰ Σάββατον κομίζοντος τὰ τρόφιμα λεμβούχου καὶ ἐνίοτε κατὰ Παρασκευὴν ταξειδιωτῶν τινῶν, ἐπὶ ποδὸς ἀναμενόντων τὴν ἄφιξιν τοῦ ἀτμοπλοίου. Τὴν πρῶτάν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, μετὰ τὸ λουτρῶν, καὶ τὸ δειλινὸν μετὰ τὴν δύσιν, πρὸ τοῦ δείπνου, καθήμεναι ἀμφοτέραι ἐπὶ τοῦ λιθίνου ἐδράνου, τοῦ κατέχοντος τὸ μῆκος τῆς πρὸς τὴν θάλασσαν πλευρᾶς τοῦ οἰκίσκου των, ἐνῶ τὸ ὕδωρ τῆς ἀκτῆς περιβρέχει σχεδὸν τοὺς πόδας των, διασκεδάζουσι παρακολουθοῦσαι τὴν πορείαν τῶν μικρῶν καρκίνων, τῆδε κάκεισε διασταυρουμένων εἰς τὰ βάθη τῶν ἀβαθῶν, ἡρέμων καὶ διαυγῶν ὑδάτων· ὀλίγον συνομιλοῦσι, καὶ πολὺ παραδιδόντι εἰς τὴν νάρκην, τὴν ὁποίαν ἐμπνέει εἰς πᾶσαν ψυχὴν ἡ θεὰ τῆς θαλάσσης. Καὶ ἐν ταύτῃ μὲν ἡ μήτηρ ἐπανευρίσκει τὴν συνήθη τῶν παρελθουσῶν θερινῶν περιόδων ψυχαγωγίαν· ἀλλ' ἡ κόρη ἐπαναβλέπει ἐν τῇ νάρκῃ τὸν ὑπολοχαγόν, οὐχὶ πλέον ἀντικείμενον ὑπολήψεως καὶ θαυμασμοῦ, ὡς ἐν τῇ πόλει, ἀλλ' ὄνειρον ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως. Ἐν τῇ πνιγρᾷ ἀτμοσφαιρᾷ τῆς κοινωνίας, ὑπὸ τὴν τύρβην, τὰ βλέμματα, καὶ τὴν πολυπραγμοσύνην τὸ αἶσθημα ἐτηρεῖτο ἐντὸς τῆς καρδίας της, βευστὸν ἀναβράζον, ἀλλ' ἐπιμελῶς πεπωματισμένον ἐντὸς φιάλης, ὅπερ, ἀρθείσης ἤδη τῆς πίεσεως, ἐκρήγνυται ὀρηκτικόν, ἀφρώδες, οἷον καὶ γλυκύτατον.

Αἱ πολεμικαὶ ἀφηγήσεις τοῦ τῇ ἐπανερχομένου συνεχῶς εἰς τὴν μνήμην· καὶ ἤδη, ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ τῆς μονώσεως καὶ τῷ πυρετῷ τοῦ πόθου, δὲν ἀρκεῖται μόνον εἰς τῆς μνήμης τὰς ἠδύτητας· ἡ φαντασία της ἐξάπτομένη, παριστᾷ πρὸ αὐτῆς, ὡσεὶ ἐν ὀπτασίᾳ, τὴν εἰκόνα τῆς αἰχμαλωσίας του εἰς τὴν μάχην τοῦ Βαφέ, ἐν ἰδεῶδει μεγεθυνομένη προσώπων καὶ πραγμάτων. Ἰδοὺ ὁ βράχος, ἀπορρώξ καὶ ὑψηλότατος, ἐφ' οὗ, ἀπομονωθεὶς τῶν ἐταίρων, κρατερῶς ἀναρριχᾶται ὁ ὑπολοχαγός, προσλαμβάνων τὰς διαστάσεις ἡρώος τῆς κλεφτουριᾶς· κάτω εἰς τὴν πεδιάδα σύγχυσις, σφαγὴ καὶ φρίκη· ὁ νεανίας ἀσθμαίνει αἱματόρροτος ὑπὸ τὸ βάρος σάκκου πολεμοφοδίων, ἀλλὰ δὲν ἀπαυδᾷ· τὰ ἐνεπιστευθῆ ὁ ἀρχηγός εἰς τὴν ἰσχύν του, καὶ δὲν θέλει νὰ ἀπορριφῆ· ἀλλ' ὁ κίνδυνος ἐπείγει· κάτωθεν ἀπὸ τῶν πυκνοτάτων ἐχθρικῶν γραμμῶν μανιωδῶς πῦρ εὐθύνει· ἐναντίον του ὄλοι καθ' ἑνός. Ὁ νεανίας ἀποπαίζει ν' ἀπαλλαγῇ τοῦ φορτίου του, ἐκλέγει ὡς ἔρεισμα τὸν κορμὸν μιᾶς ξυλοκερατιᾶς, βραχὺν λίθον ὡς προτείχιμα, καὶ ετοιμάζει τὸ ὄπλον του μὴ βλέπων περὶ αὐτὸν οὐδένα τῶν συμμαχητῶν του, ἐν τῇ φοβρᾷ μονώσει, αἰσθάνεται τὸ μένος τοῦ αὐξάνον,

ὡς ἂν συνεκεντρώθη ἐν ἐκείνῳ μόνῳ ἅπαν τὸ σθένος τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἄλλ' αἰφνης αἱ σφαῖραι παύουσι συρίζουσαι περὶ αὐτόν· καὶ πρὶν ἢ ἐξηγήσῃ τὴν παράδοξον ἀνακωχὴν, αἰσθάνεται βαρεῖαν χεῖρα σύρουσαν αὐτόν ἀπὸ τοῦ τραχήλου· σπείρα Τουρκαλθωνῶν ὀρμήσασα ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους τοῦ λόφου, ἵνα τὸν ζωγρήσῃ, ἐμφανίζεται ἐπὶ τῆς κορυφῆς, ἄνωθεν ἐκείνου. "Ὅλοι ρυπαροί, εἰδεχθεῖς, μινώμενοι, τέρατα τῆς κολάσεως, θέλουσι νὰ τὸν δράξουν μὲ τὰς χεῖρας ἐπιτίπτοντες· ὁ ὑπολοχαγὸς προσπαθεῖ νὰ σύρῃ τὴν πιστόλαν του, ἀλλ' εἰς Τουρκαλθωνός, ὁ πάντων ἀπαισιώτερος, μὲ μίαν πληγὴν τῆς μαχαίρας του καταρρίπτει ἄδραντῃ τὴν χεῖρά του, καὶ ἡ Μελπομένη βλέπει χυνόμενον τὸ αἷμά του, ἐκείνη, ἥτις θὰ ἐφρικία καὶ μία μόνη σταγὼν του ἂν ἐχύνετο. Ἰδὲ πῶς προσκολλῶνται ἐπὶ τῶν χειρῶν, τῶν στηθῶν, τῶν ἐνδυμάτων καὶ τῶν ὄπλων του, ἐρευνῶντες καὶ ὠρυσόμενοι, διψῶντες *πλάτσικα*, οἱ ἄπληστοι οὗτοι κόρακες τῆς λαφυραγωγίας. Τὸ ὠρολόγιόν του ἀρπάζουσι συγχρόνως δέκα χεῖρες, καὶ δέκα τὸ ἀμφισθητοῦσι, καὶ ἀπὸ δέκα στομάτων ἐξέρχονται βλασφημίαι καὶ ὕβρεις, καὶ μάχαιραι ἀπαστράπτουσι, καὶ τὴν ἀλληλοσφαγίαν παρεμποδίζει ὁ χῶρος μόνον, στενὸς καὶ ἀπόρητος, ἀπειλῶν νὰ κρημνίσῃ τοὺς δέκα διαμαχομένους εἰς τὴν ἄβυσσον. Καί, ὁ ἐνδέκατος, καταφθῆς, καὶ μὴ εὐρίσκων ἐπὶ τοῦ γυμνωθέντος αἰχμαλῶτου καὶ τὸ ἐλάχιστον πρὸς ἀποκομιδὴν, ἀποτυχὼν ἐν τῇ ἐργῇ τοῦ λαφυραγωγῶ, ἀναλαμβάνει νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἔργον τοῦ δημίου· καὶ σύρων ἀπὸ τῆς κόμης τὸν Αἰμιλίον, συνέχει τὴν κεφαλὴν του ἐπὶ τοῦ λίθου, καὶ ἀνυψοῖ τὴν σπάθην κατ' αὐτῆς. Ἄλλ' ἀποτρέπει τὸ θανάσιμον κτύπημα νεαρός, ἀλλ' ὑπέροχος Ἀλθωνός, χρυσοστόλιστος καὶ ἀρχηγῶν τῶν ἄλλων, βέης τις ἴσως· μὲ ἀγγέλου χαρακτῆρας ἀναπλάσσει τὴν ὄψιν του ἡ Μελπομένη, καὶ ἡ ζοφερὰ εἰκὼν αἰθριαζει κατὰ τὴν καὶ πείθων καὶ ὕβριζων, σώζει τὸν αἰχμαλῶτον ἐκ τῆς μανίας των, αὐτὸς παραλαμβάνων ὅπως ὀδηγήσῃ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Πασᾶ. Τὸν ἀπάγουσιν ἐκεῖθεν· διέρχονται τὴν πεδιάδα παρελαύνοντες πρὸ τῶν τάξεων τοῦ Αἰγυπτίου στρατοῦ· ὁ αἰχμαλῶτος βαδίζει κατεσχισμένος, καταματωμένος, ἀλλ' ἀτάραχος· φέρει ὑποδήματα, συληθέντα πρὸ δύο ἡμερῶν ἐν τῇ νίκῃ τῶν Βρυσῶν ἀπὸ τακτικοῦ Αἰγυπτίου· οἱ Ἄραβες, ἀναγνωρίζοντες τὸ λάφυρον, πνέουσι μένεα κατὰ τοῦ θρασέως δεσμῶτου· καὶ τρεῖς αὐτῶν ἐγκαταλείποντες τὰς τάξεις, ὑψοῦσι τοὺς πελέκει, προχωροῦσιν ἐναντίον του· πάλιν κινδυνεύει ὁ ὑπολοχαγός, καὶ τὸν λυτρῶνει πάλιν ὁ χρυσοστόλιστος βέης. . . . Καὶ οὕτως ἡ Μελπομένη προχωρεῖ, προχωρεῖ ἀνελπίττουσα τὰς σελίδας τῆς νοερᾶς ἐποποιίας, τὴν ὁποῖαν πολλακίς ἀκροέστω ἀνέγνω, μέχρι τῆς τελευταίας σελίδος, ὅτε ὁ ἦρωας μετ' ἀνακρί-

σεις καὶ βρασμούς καὶ καταδικας καὶ φυλακὰς ἀνηλίους ἀποδίδεται εἰς τὰς ἀγκύλας τῆς μητρός του.

Καὶ εἶτα μετὰ τὴν ἐξαφάνισιν τῆς μεγάλης εἰκόνας μία φράσις ἐμφανίζεται εἰς τὴν μνήμην τῆς αὔθις: « Δὲν εἶνε παράξενο νὰ ἔλθω εἰς ἀνταμωσίν σας δι' ὀλίγας ἡμέρας μὲ τὴν μητέρα μου. » Ἀπὸ τῆς δευτέρας ἡμέρας τῆς ἀφίξεώς της ἤρξατο ἀναμένουσα· κατασκοπεῖ πᾶσαν λέμβον, πλέουσαν πρὸς τὴν νῆσον, καὶ ἀναπλάσσεται εἰς τὴν θῆαν ἰστίου, ὡς νὰ τὴν χαιρετᾷ μακρόθεν ἐκεῖνος ἐρχόμενος, μὲ τὸ μανδύλι του. Θὰ ἔλθουν, ἐσκέπτετο, ὦ, βεβαίως θὰ ἔλθουν. Ἡ μητέρα του θὰ εἶνε καλὴ καὶ ἀνοιχτόκαρδη· ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας θὰ συνάψωσι τὰς ἐγκαρδιωτέρας σχέσεις· θὰ συναντῶνται καθ' ἐκάστην ἐπὶ τοῦ λιθίνου καθίσματος· ὅταν αἱ δύο μητέρες βυθίζωνται εἰς τὰς ἰδιαιτέρας ἐξομολογήσεις τῶν βασάνων των, ἐκεῖνοι, οἱ δύο των, ἥρμα ἐξ αὐτῶν μακρυνόμενοι, θὰ διέρχωνται τὰς ὥρας εἰς ἀτελευτήτους περιπαθεῖς συνδιαλέξεις. Τὸ κύμα τὸ ροχθὺν ἐπὶ τῆς ἄμμου θέλει τελεῖ τὸ προανάκρουσμα τῆς ἐρωτικῆς συμφωνίας των, καὶ ἡ φύσις θὰ προστάσῃ περὶ αὐτοὺς σιωπὴν, ὡσεὶ ἀναμένουσα ν' ἀκούσῃ τὰς ἐξομολογήσεις των. Θὰ παραπλέωσι τὴν ἀκτὴν ἀλιευτικὰ πλοίαρα, ἐφ' ὧν, φαιδροὶ οἱ ἀλιεῖς, θὰ τραγουδῶσιν, ὡσὰν ἐπίτηδες δι' αὐτοὺς, τὰ ωραιότερα *Γραντζάτικα* δίστιχα· ὁ καταφθάνων μέχρις αὐτῶν ἀπειλητικὸς καὶ ἄπαιστος μηκυθμὸς τοῦ ἀπωτέρω πελάγους θὰ τοὺς συσφίγγῃ ὡσεὶ ἐν τρόμφῳ, στενωτέρων· τὸ σύριγμα τῶν ἀτμοπλοίων καὶ ὁ μέλας ἀτμὸς τῶν καπνοδόχων θὰ ἐνθυμίζῃ εἰς αὐτοὺς τὴν τέρψιν, ἣν παρέχουσιν αἱ ἀποδημίαι εἰς δύο διδύμους ὑπὸ τοῦ ἔρωτος ὑπάρξεις, καὶ ὁ εὐρὸς αὐτὸς ὀρίζων ἀπὸ τοῦ μέρους ὅθεν βαθύτατος χωρῶν, χωρὶς οὐδὲ γραμμῆ βουνοῦ νὰ τὸν στίξῃ, τεματοῦται ἐνοούμενος πρὸς τὴν θάλασσαν, θὰ τοὺς καλῇ νὰ φύγωσι μακρὰν, μακρὰν εἰς τὸ ἄπειρον. . . Μετέπειτα ἀποχωριζομένη τοῦ Αἰμιλίου, θὰ συνακτᾷ τὴν μητέρα του· θὰ διανοίξῃ πρὸς ἐκείνην πάντα θησαυρὸν ἀρετῆς, προκοπῆς καὶ ἀγαθότητος· καὶ ἡ καλὴ γυνὴ τόσον θὰ τὴν ἀγαπήσῃ, ὥστε μίαν ἡμέραν, ἐν γλυκῷ δειλινόν, πρώτη ἡ μήτηρ θὰ τὴν φιλήσῃ ὡς θυγατέρα εἰς τὸ μέτωπον, καὶ θὰ παράσχῃ εἰς τὰ τέκνα τῆς τὴν θαυματουργὸν εὐλογίαν τῆς μητρικῆς στοργῆς, πρὶν ἢ ὁ ἱερεὺς παράσχῃ τὴν εὐλογίαν τῆς θρησκείας. Κ' ἐπὶ μακρὸν ἀκολουθοῦσα πλοῖον, ἀπαίρον ἐν ὄλῃ τῇ ἐρατεινῇ λευκότητι τῶν ἰστίων του ἔβλεπεν ἑαυτὴν ἐπὶ τοῦ πλοίου νύμφην, προπεμπομένην ὑπὸ τῶν συγγενῶν, καὶ παρ' αὐτῇ ἐκεῖνον, τὸν Ἵπολοχαγόν της, ὀδηγοῦντα αὐτὴν εἰς χώραν, ἐνθα ὁ βίος τοῦ μέλιτος δὲν διαρκεῖ μῆνα μόνον, ἀλλ' εἶνε ἀτέραντος.

Μίαν πρωΐαν, ἐνωρίτερον ἐγερθεῖσα, ἐκάθησεν

ἐν τῇ συνήθει θέσει. Ἦτον ἡ τελευταία πρωΐα τοῦ Αὐγούστου. Μικρὰ εὐκέλαδα πτηνὰ προσέπαιζον ταπεινῶς προσπετώντα ἐπὶ τῶν φυκῶν, καὶ χαράσσοντα τὸ ὕδωρ διὰ τῆς ἄκρας τῶν πτερύγων τῶν. Τὰ κοιμώμενα νερὰ ἐξύπνων μουρμουρίζοντα ὑπὸ τὸ γοργόν πέρασμα τῶν διασχίζοντων αὐτὰ πλοιαρίων· οἱ ἀλιεῖς μὲ τὰ πλατύγυρα σκιαδία καὶ τὰ λευκά των ἐνδύματα, γυμνόποδες καὶ ἠλιοκαεῖς, ἔσπευδον ἐπὶ τὸ ἔργον κομίζοντες ἀγκαλίδας καλᾶμων, καλᾶθους καὶ κάμακας. Τὸ φῶς τοῦ φάρου ἔλαμπεν ἔτι ὡς ἀμαυρούμενος ὀφθαλμὸς ἐπιθανάτου· ὁ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἀνατέλλον ἥλιος διέγραφεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς του μακρὰν ἐλικοειδῆ ταινίαν ἐξ ἀπαραμίλλου ῥοδοχρύσου.

Ἐπὶ τῆς ξυλίνης ἀποβάθρας προσαράσσει μονόξυλον· ἀποθιβάζοντ' ἐξ αὐτοῦ δύο Κύριοι συνοδεύοντες γραῖαν γυναῖκα. Ἡ Μελπομένη ῥήγνυσι κραυγὴν, ἀναγνωρίζουσα τοὺς νεήλυδας.

— Μητέρα, μητέρα, ὁ κ. Αἰμίλιος μὲ τὴν μητέρα του.

Ἡ κ. Θεοδοσίου εὐμενῶς ἀποδέχεται τὴν εἰδησιν γνωρίζει ὅτι ὁ Αἰμίλιος εἶνε καλὸς γαμβρός, καὶ πρέπει νὰ φέρηται πρὸς αὐτὸν φιλοφρόνως· τίς οἶδε . . Ἡ ἀγαθὴ μήτηρ τρέπεται εἰς διευθέτησιν τῶν τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ ἡ Μελπομένη διευθύνεται εἰς τὸν καθρέπτην πρὸς εὐπρεπισμόν, ὡς ὁ φρουρὸς εἰς τὸ ὄπλον του, ἅμα τῇ ἀγγελίᾳ τῆς νυκτερινῆς ἐφόδου. Κατόπιν ἵσταται πρὸ τοῦ παραθύρου κατοπτεύουσα.

Ἄλλ' ἔχει τι σφόδρα ἀνήσυχον ἐν τῇ καρδίᾳ· ἐν τῷ συνοδεύοντι τὸν Αἰμίλιον ἀνεγνώρισε τὸν ἰατρὸν Κ. . . Τί τάχα ἐδήλου ἡ παρουσία του; Ὁ ἰατρὸς εἶνε φίλος τοῦ ὑπολοχαγοῦ, δὲν εἶνε παράδοξον ὅτι μετέχει τῆς ψυχαγωγικῆς ἐκδρομῆς. . . ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ μὴ ἀναμνησθῇ τῶν τελευταίων λόγων του, ἀποχαιρετίζοντος αὐτὴν ἐν τῇ πόλει: « Αἰσθάνομαι τὸν ἑαυτὸ μου πολὺ κουρασμένο. . . » Θεέ μου! ἂν ἦτο ἀσθενής; τότε τῆς φαίνεται ὅτι τὰς τελευταίας ἡμέρας τὸν ἔβλεπεν ὠχρόν, καταβεβλημένον· διέκοπτεν ἐνίοτε τὴν ἡμιλίαν του ζῆρὸς βῆξ. Ἀλλὰ γενναίως ἀποδίδωκε τὰς λυπηρὰς χιμαίρας· ἡ ὠχρότης του ἦτο ἀποτέλεσμα μιᾶς ἀϋπνίας, μιᾶς στρατιωτικῆς κακουχίας, καὶ ὁ βῆξ δὲν εἶνε πρᾶγμα ν' ἀνησυχῇ κανεὶς. Εἶνε καλὰ, καλὰ, καὶ νὰ ποῦ ἔρχεται νὰ τὴν ἴδῃ, νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του.

Μετὰ πάροδον ὥρας τινὸς αἱ γυναῖκες ἐδέχοντο τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ἰατροῦ, λίαν οἰκείου τῇ οἰκογενείᾳ. Ἄμα τῷ πρώτῳ χαιρετισμῷ, ἡ Μελπομένη, ἀνυπόμονος ν' ἀκούσῃ περὶ τοῦ ὑπολοχαγοῦ, τὸν ἠρώτησε:

— Καὶ πῶς ἐδῶ, γιατρέ; πῶς ἀφίσατε τοὺς δίκους σας γιὰ νὰ μᾶς ἴθυθητε ἐδῶ ἔς τὸν ξερότοπο;

— Ἦλθα συντροφεύων τὸν καυμένον τὸν Αἰμίλιον μὲ τὴν μητέρα του· περιμένουν νὰ ξαποστάσουν γιὰ νὰ ῥθουν κι' αὐτοὶ νὰ σᾶς ἴδω. Ἐγὼ θὰ φύγω τὸ βράδυ μὲ τὴν δροσιά. . ὁ Αἰμίλιος θὰ μείνῃ ἐδῶ πέρα. . . οἱ συνάδελφοί μου τοῦ διώρισαν ὡς τελευταῖον φάρμακον τὸν "Αἰ-Νικόλα. . . ἐγὼ τὸ θεωρῶ περιττόν· δὲν θὰ τοῦ κάμῃ τίποτε· ἀλλ' ὅπωςδὴποτε κατήντησεν ἐπιστημονικὸν ἔθιμον νὰ τοὺς στέλνωμεν ἐδῶ. . . Ἦλθα μαζὴ τοὺς διὰ νὰ τοὺς ἐκλέξω κατάλληλον οἶκημα· ἠύραμεν ἕνα, ἀλλ' εἶνε ἄθλιον μόνον μετὰ δύο ἡμέρας θὰ εἶνε ἔτοιμον γιὰ νὰ καθήσουν. Πιθανὸν ἔως τότε νὰ ζητήσουν τὴν φιλοξενίαν σας. . . Πολὺ σᾶς ὑπολήπτεται ὁ καυμένος, Κρίμα, κῆμα ἔς τὸ ἀνεκτίμητο παιδί, ἔς τὸν λαμπρὸν στρατιώτην. Ἀλλὰ — προσέθηκε ταπεινότερον — πρέπει κάπως νὰ προφυλάττεσθε· δέ' λέγω, ἡ φθίσις δὲν εἶνε πάντοτε κολλητικὴ, ὁμῶς δὲν βλάπτει ἡ προφύλαξις. . . Τί ἔχετε, Μελπομένη;

Ὁ ἰατρὸς θὰ ἐξηκολούθει ἀκόμη τὰς θανασίμους ἀνακοινώσεις του, θὰ ἐφιλοσόφει ἐπὶ τῆς εἴρωνος καὶ μοχθηρᾶς ἀντιθέσεως, ἥτις σώζει τὸν νέον μαχητὴν ἀπὸ τὸ μεγαθήριον τοῦ πολέμου διὰ νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τὸ μικρόβιον τῆς νόσου, θὰ ἐξήγει τὰ τῆς κληρονομικότητος ταύτης, θυσιασάσης πρὸ αὐτοῦ ἐκ τῆς οἰκογενείας του πατέρα καὶ ἀδελφόν, καὶ αἴφνης ἐκραγείσης καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐν ἀπελπιστικῇ σφοδρότητι καλπαζούσης φθίσεως, θὰ ἐξεικονίξῃ τὴν σκοτεινὴν γαλήνην τοῦ ὑπολοχαγοῦ, ἡ ἐκ τῆς σπαρακτικῆς τῶν πραγμάτων ἀγνοίας ἡ ἐκ τῆς σπαρακτικωτέρας αὐτῶν γνώσεως, ὑπομένοντος μετὰ μαρτυρικῆς ἰσχύος, χάριν τῆς μητρὸς, τῆς δυστυχῆς μητρὸς, τὴν ὅποιαν πρὸς ἀναψυχὴν εἶχε καλέσῃ πλησίον του, συντετριμμένην ἐκ δύο θανάτων· θὰ ἐξηκολούθει ἡμιλῶν, ἂν δὲν τὸν ἴσταμάτα ἡ ὄψις τῆς κόρης, ἥτις ὑπὸ νεκρικῆς περιχυθεῖσα ὠχρότητος, εἶχε βιαίως στηριχθῇ ἐπὶ τοῦ ἐρεισινώτου μιᾶς ἑδρας.

— Τί ἔχετε, Μελπομένη;

— Τίποτε· ὀλίγη σκοτούρα ἔτσι ἔξαφνα, γιατί· θὰ μοῦ περάσῃ, ἐπιθύρισε μετ' ἀσθενούς φωνῆς.

Ὁλίγη σκοτούρα! Πρὸ τῆς κοινωνικῆς εὐσχημοσύνης οὕτω μόνον ἠναγκάσθη νὰ ἐρμηνεύσῃ ἡ κόρη τὸ κεραυνοβόλημα τῶν ἐρώτων καὶ τῶν ἐλπίδων τῆς. Ἀπὸ τῶν πρώτων λόγων τοῦ ἰατροῦ, ἀφ' ὅτου εἶπεν « ὁ καυμένος ὁ Αἰμίλιος », τὴν ἐφώτισεν ἀπαισίως ἡ πρώτη ἀστραπή· ἐδέχετο κατάκαρδα ἐκάστην λέξιν, ἀλλ' ἔτι δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπολογίσῃ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, ὡς ὁ ὑπὸ μαχαίρας πληγείς δὲν ἐννοεῖ ἐν ἀρχῇ τὴν ὀξύτητα τοῦ τραύματος. Ἀλλ' ὅταν ἡ λέξις φθίσις ἐσύριζεν εἰς τὰ ὠτά της, ἡσθάνθη συγχρόνως φθίνουσαν μετὰ τῆς εὐτυχίας της καὶ τὴν ἰσχύν νὰ ὑπομείνῃ ἀπαθῶς πρὸ τῶν ἄλλων τὸ ἄκουσμα.

Ἰσχυρίασεν, ἐκλονίσθη, καὶ μόλις ἔσχε τὴν ἐτοιμότητα νὰ στηριχθῆ ἵνα μὴ καταπέσῃ. Θάμβος ἐπεχύθη πρὸ τῶν ὀμμάτων τῆς, καὶ ἐν τῇ σκοτεινῇ ἀπογνώσει, ὡς ὄπτασίαν μὲ πτέρυγας ἀστραπῆς, ἐπαναβλέπει τὸ πλοῖον τῶν βερμπασμῶν τῆς, ἐφ' οὗ προπεμπομένη νόμφη ὑπὸ τῶν συγγενῶν, ἔχει πλησίον τῆς ἐκεῖνον, τὸν ὑπολοχαγόν τῆς... Ἀλλὰ δύο μορφαὶ δυσδιάκριτοι, δύο λευκὰ φαντάσματα, ὁ πρῶτος, τῶν δεκαεῖς ἐτῶν τῆς ὀμνηστήρ, τὸν ὁποῖον ὁ τάφος τῆς ἐκλεψε, καὶ ὁ δεύτερος, τὸν ὁποῖον ὁ κόσμος τῆς ἤρπασεν, ἔρχονται καὶ παραλαμβάνουν τὸν νυμφίον τῆς, καὶ περιπλέγδην μετ' αὐτοῦ πτεροῦνται, ὑψοῦνται, ἐξαφανίζονται, ἐνῶ ἐκείνη, θέλουσα νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ, πίπτει εἰς τὴν θάλασσαν καὶ πνίγεται, ἐνῶ ἐν τῇ βοῇ τῶν κυμάτων διακρίνει τὸ δυσόϊονον διστιχον τῆς Μεγαίρας τοῦ κλύδωνος, τὴν μοῖραν τῆς:

*Πάντα γυρεύω γὰρ νὰ ἴδω βοῶντι γὰρ νὰ γλύτω,
Καὶ τὸ βοῶντι τῷχει ὄχτρος ποῦ θέλει νὰ πεθάνω.*

Ὁ ἰατρός ἔσπευδε πρὸς τὴν κόρην, ἵνα παρὰ στή τὰς βοηθείας του, ὅτε, ἀνοίγεισθ τῆς θύρας τοῦ δωματίου, ἀνεφάνη ὁ ὑπολοχαγὸς μετὰ τῆς μητρός του. Ἡ Μελοπομένη ἐν μέσῳ τῆς σκοτεινῆς τῆς ἀντελήφθη τῆς παρουσίας του, καὶ ἄνευ συνδρομῆς ἀνέκυψε, χωροῦσα βήματά τινα πρὸς αὐτοὺς, ἀλλ' ὠχροτάτη.

Ἀξιοπρεπῆς τις αἰδῶς πρὸ τῶν εἰσερχομένων ξένων, ὑπαγορεύουσα φιλόφρονα ὑποδοχὴν, ἐσχάτη σκέψις ἐλέου καὶ στοργῆς πρὸς τὸν ἐπιθάνατον, ἀπαγορεύουσα πᾶσαν ἐπί τοῦ ἕθους αὐτῆς ἀντανάκλασιν τοῦ θανάτου, ὅστις βραδέως, ἀλλ' ἀσφαλῶς τὸν ὑπέσκαπτε, τὴν ἀνεκάλεσαν εἰς ἑαυτήν. Ὁ ὑπολοχαγὸς ἦτο ἐνδεδυμένος πολιτικά: χαίρετε, ξίφη καὶ πτεριστῆρες καὶ χρυσοποικιλτα σήματα: παρῆλθον αἱ λάμπεις σας μετὰ τῶν λάμπσεων τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἀκμῆς.

Ἡ ὄψις του διατηρεῖ ἀκόμη ὠχρὰν τινα ζωὴν καὶ γαλήνην· ἀλλὰ τὸ εὐθύ, τὸ ἀκαμπτον σῶμα ἤρξατο ἐλαφρῶς κυρτούμενον ὑπὸ τὸ ἄχθος, ὅπερ δὲν θὰ βραδύνη νὰ τὸ καταρρίψῃ ἐπὶ τεσσάρων σανίδων ὑπτίον. Πλησίον του ἡ μήτηρ, μαυροφοροῦσα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, στρέφει τὸ βλέμμα συνεχῶς πρὸς τὸν υἱόν, ἀνήσυχον καὶ ἀλγεινὸν βλέμμα, ὡσεὶ διατελεῖ ὑπὸ τὸν ἐφιάλτην φοβερᾶς ἀπέλπιδος προσδοκίας.

Ὁ ὑπολοχαγὸς προὔχωρησε παρουσιάζων τὴν μητέρα του εἰς τὰς γυναῖκας, καὶ χαιρετίζων τὴν κόρην διὰ τοῦ φιλικωτέρου μειδιάματος. Καὶ ἡ Μελοπομένη, ἀντὶ παράφρων νὰ ῥιφθῆ κατὰ γῆς, ἀντὶ νὰ κλαύσῃ, ἀντὶ νὰ ὀλολύξῃ, τῷ μείδιασε κι' ἐκείνη· ἀνέκφραστον χαμόγελον, ἐν ᾧ περιεκλείετο ἡ ἀπελπίσια τῆς, ὡς ἡ θύελλα ἐντὸς χειμερίου νέφους, χρυσοθέντος πρὸς στιγμήν ὑπὸ τῶν ἀκτίνων δύνοντος ἡλίου...

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Η ΑΠΟΛΕΣΘΕΙΣΑ

[Μυθιστορία τῆς Κυρίας Henry Greville.

Μετάφρασις Π. Ι. Φέρμπου].

Συνέχεια· ἴδε προηγούμε. φύλλον.

ΚΒ'

Κύπτουσα ἐπὶ τοῦ τετραδίου τῆς ἡ Μαρκέλλα ἠκροῦτο τῶν μαθημάτων τοῦ Ροβέρτου, καὶ ἡ βαρεῖα φωνὴ τοῦ νεαροῦ καθηγητοῦ, εἰσδύουσα μέχρι τῶν μυχιῶν τῆς διανοίας τῆς, ἤνοιγεν εἰς αὐτὴν νέους ὀρίζοντας.

Ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας τῆς κυρίας Ἐρμίνης, ὀλίγον τι ἀπρηχαιωμένη, ἀντικατεστάθη κατὰ μικρὸν ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης. Ἀταράχως καὶ ἀνεπαισθήτως τὸ πνεῦμα τῆς κορασίδος παρεσκευάζετο εἰς ὑποδοχὴν ἐννοιῶν καὶ γνώσεων νέων.

— Εἶνε πολὺ δυνατὴ ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τῆς, εἶπεν ἡμέραν τινα ἡ κυρία Ἐρμίνη πρὸς τὴν κυρὰ Ζαλίνην, ἣτις παρέτεινε τὴν διαμονὴν τῆς ἵνα συνδιαλέγηται περὶ τῆς Μαρκέλλας. Φαντάσου εἰξεύρει μερικὰ πράγματα πολὺ καλλιτερά μου.

Ἡ δὲ κυρὰ Ζαλίνη ἀκούουσα ταῦτα, ἤνοιγε τόσους τοὺς ὀφθαλμούς τῆς· διότι μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης ἡ κυρία Ἐρμίνη ἐφαίνετο εἰς αὐτὴν ἄβυσσος σοφίας· ἀλλ' ἐὰν ἡ Μαρκέλλα ἤθελε μάθη πλείονα τῆς ἀβύσσου... Ἀλλὰ τοῦτο δὲν γίνεται, θὰ ἦτο ὑπερβολή.

— Ὅχι, καθόλου! ἀπεκρίθη ἡ κυρία Ἐρμίνη, ἀκούουσα τὴν γνώμην ταύτην, ἣν ἡ κυρὰ Ζαλίνη ἐξέφρασε μετὰ πολλῆς συστολῆς. Γίνεται, ἐγὼ τὸ βλέπω πολὺ καλά! Καὶ μάλιστα ἀφ' οὔτου με ἦλθεν ἡ λαμπρὰ ιδέα νὰ παρακαλέσω τὸν Ροβέρτον νὰ τὴν προγυμνάξῃ εἰς τὴν ἀριθμητικὴν· ἀλλ' αὐτὸς παρετήρησεν ὅτι δὲν ἀρκεῖ μόνη ἡ ἀριθμητικὴ καὶ δι' αὐτὸ τῆς παραδίδει ἀπ' ὅλα...

— Ἦταν τυχερὴ ἡ μικροῦλα, εἶπεν ἡ κυρὰ Ζαλίνη μετὰ τινα σκέψιν.

— Καὶ τῆς ἤξιζεν, εἶπειτα ἀπὸ τὰ τόσα καὶ τόσα ποὺ ὑπέφερεν! ὑπέλαβεν ἡ κυρία Ἐρμίνη, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἐξήστραψαν, ὡς ἐὰν ἡ κυρὰ Ζαλίνη εἶχε τὴν ἐναντίαν γνώμην.

— Ἀχ! ναί, ἀπεκρίθη ἡ πλύντρια στενάζουσα. Μὰ ἔννοια σας καὶ ἡ κυρὰ Φαβροῦ τὸ εὐρῆκε!

— Πῶς;

— Ἡ δουλειῆς των δὲν ἐπῆγαν καθόλου καλά, κόντεψαν «νὰ ρίξουν τὸ κανόνι». Τότε ἠμῆθησαν πῶς ἔχουν μιὰ θειά, δὲν εἰξέρω σὲ ποιά ἐπαρχία, καὶ τῆς ἔγραψαν. Ἐκείνη τους ἐδιώρθωσε τῆς δουλειῆς τους, μὲ τὴ συμφωνία νὰ πᾶν νὰ καθίσουν μαζί τῆς, — καὶ καταλαβαίνετε ἡ γρηὰ δὲ χωρατεύει, σοῦ εἶνε μιὰ παράξενη, ὁ Θεὸς νὰ μας φυλάγῃ... Μὰ θὰ τῆς ἀφήσῃ κληρονόμος... δὲν εἶνε δὰ καὶ μεγάλα πράγματα! Θὰ περάσουν ὅμως ζωὴ καλὴ! Ἐγὼ